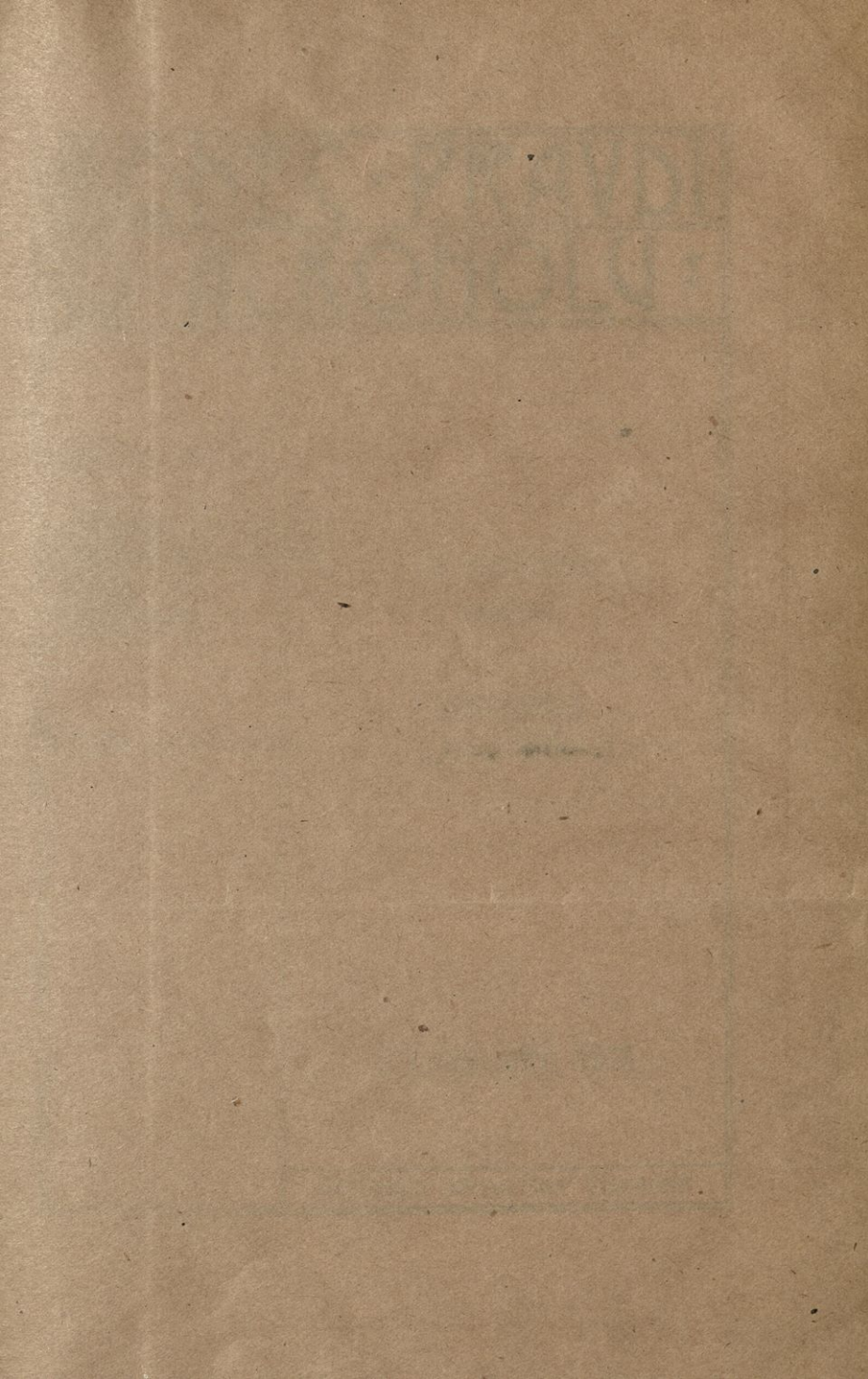

III
M, 40604,
L.

HO. 604. III, M, 2.

1000

KONEC · PRAVDI O · ALKOHOLU ·

GESLO BODI:

PRAKTIČNO
DELO!

ZA DUHOVNIKE
NAPISAL

SINCERUS
(*Janez Kalan.*)

V LJUBLJANI 1918

NATISNILA KATOLIŠKA TISKARNA

Konec pravdi o alkoholu.

Geslo bodi: Praktično delo!

Za duhovnike napisal
Sincerus.

V Ljubljani 1918.

Natisnila Katoliška tiskarna v Ljubljani.

030043933

Zakaj ta knjižica?

O abstinenci se pravdamo že, odkar se je pojavila na Slovenskem. Tega je že 15 let. Pa še danes nismo na čistem in na jasnem, kako naj o njej sodimo. In najbolj smo prizadeti pri abstinenci duhovniki. Časih abstinence celo kali medsebojno prijateljsko razmerje med nami.

Zadnja leta se je ta pravda še bolj unela. Povod so dale prenapete zahteve nekih nemških abstinentov. Proti temu se je pojavil odpor v nemških krogih. A ta nemška pravda se je zanesla tudi k nam Slovencem.

Ali je ta pravda res potrebna? Objektivna resnica je vendar le ena — za vse. Ali bi te objektivne resnice ne mogli dognati in se v njej zediniti? Gotovo je to mogoče, — če je le dobra volja, nepristranost in pravičnost na obeh straneh. Na eni strani naj izgine vsaka pretiranost, na drugi naj se prizna svoboda!

Gotovo je, da je pretiravanje protialkoholnemu delu le škodovalo; gotovo pa je tudi, da je protialkoholno delo potrebno. Oboje priznajmo!

Objektiven, dobro misleč sodec ne bo knjižice odklonil a priori, ker slučajno govori o alkoholu, marveč jo potrpežljivo prebral do konca. Upamo, da si bomo na koncu knjižice v duhu segli v roke in rekli: Pa res ni vzroka, da bi se pravdali! Prijatelji bodimo in ljudstvu pomagajmo!

A. Pravda.

1. Ne cepimo dlake!

Mladi gospod Č., hoteč se posvetiti protialkoholni propagandi, mi je pisal: Sveto pismo ima v hebrejščini za vino tri izraze: jajin, tiroš, šekar. Svetopisemski učenjaki preiskujejo, ali pomenijo ti izrazi zavreto (alkoholno) ali nezavreto (brezalkoholno) vino. Kaj da pravim jaz na to. Dalje: Kaj sodim, ali vino v malih množinah zaužito kaj škoduje ali ne.

Odgovoril sem mu: Ne zamerite, teh podrobnih vprašanj nisem študiral. Priznam, da je dobro tudi to preštudirati, zlasti drugo vprašanje. A jaz tega nisem študiral. Ne opiram namreč protialkoholnega dela na take razloge.

Jajin, tiroš, šekar, zavreto ali nezavreto vino — to je za naše gibanje irrelevantno. Tudi vprašanje, ali male množine alkohola kaj škodujejo, je za to veliko gibanje končno skoro brez pomena. Gotovo je prav, da se učinki alkohola znanstveno preiskujejo; a naše delo ni od tega odvisno. Nam ni treba iskati dlake v jajcu, ni treba šele z drobnogledom zasledovati škodljivosti alkohola. Za to imamo tehtovitejše razloge, razloge, ki se dado z rokami zagrabiti, ki se sami vsiljujejo, ki na glas kričijo. En sam površen pogled v življenje zadostuje, pa lahko ve vsak, za kaj se borimo. Naš boj velja alkoholizmu, t. j. zlorabi opojnih pijač, nezmernosti z vsemi njenimi dalekosežnimi posledicami.

2. Gre se za velike reči.

Veliko moralno, materijalno in socijalno zlo, izvirajoče iz alkoholizma, to je vzrok protialkoholnega gibanja.

Alkoholno vprašanje sega na vse strani in to silno globoko. Na polje zdravstveno, gospodarsko, narodno, družinsko, vzgojno, moralno, versko in dušnopastirsko.

Nas duhovnike morajo zanimati posledice alkoholizma na vseh teh poljih. Tudi zdravstvo, tudi gospodarstvo, tudi narodno stanje našega ljudstva nam mora biti pri srcu. A vse to mora zanimati tudi druge, ne samo nas. Nas kot duhovnike mora brigati najbolj verska oziroma dušnopastirska stran tega vprašanja.

In ravno na tem polju nam same v oči silijo nesrečne posledice alkoholizma. Ali jih je treba šele naštevati? Kateri duhovnik jih ne vidi in ne čuti?

Saj se v pijanosti prelamljajo vse božje in cerkvene zapovedi.

1. Kdo so med preprostim ljudstvom navadno najslabši kristjani, kdo najslabši farani? Kdo najmanjkrat in najbolj slabo prejema sv. zakramente? Kdo opušča nedeljsko mašo? Kdo jo zamuja? Kdo stoji med mašo ali vsaj med pridigo zunaj cerkve? Kdo stoji v cerkvi najbolj zadaj za durmi? Kdo se v cerkvi najslabše vede? Kdo ima najmanj veselja za molitev? Kdo opušča doma večerno molitev? — Ali ne pijanci?

2. Kdo najhujše in najgrše preklinja?

3. Kdo onečaščuje in skruni dneve Gospodove? Kdo je rajši v gostilni kakor v cerkvi? Kdo pleše? Kdo ponoči vpije in razgraja? — Ali mar abstinentje?

4. Kateri očetje so najslabši vzgojitelji svojih otrok? Najslabši zakonski možje? Kateri sinovi staršem naprav-

ljajo največje skrbi in bridkosti? Ali ne tisti, ki so pijači vdani? Katera stvar — poleg zakonske nezvestobe — napravlja največ sovraštva po družinah?

5. Kdaj se ljudje najrajši stepo? Kdaj koga ubijejo, če ne ravno ob pijači?

6. Kdaj se mladi ljudje najrajši kaj spozabijo zoper čistost? Kdaj cvetje nedolžnosti odpada? Ali ne takrat, ko ga imajo »malo« v glavi? Da, malo, ne veliko! Ko je glava malo omotena, takrat se oglasijo strasti in takrat človek ni več gospodar samega sebe. En tak nesrečen trenutek uniči srečo celega življenja.

7. Kateri sinovi kradejo staršem denar ali žito? Ali ne tisti, ki ga za pijačo rabijo? Kateri očetje kradejo svojim otrokom premoženje, do katerega imajo otroci pravico?

8. Kdaj in kje se opravlja, obrekuje in zabavlja sploh, a najbolj Cerkvi, duhovščini, papežu, Bogu in vsemu svetu? Ali ne pri pijači in zlasti v gostilni?

Kdo more imenovati kako drugo stvar, ki je sama greh in rodi tudi toliko drugih grehov kakor ravno ta?

3. Nostra res agitur.

Da. V gostilni!

Ali niso ravno slabe gostilne — in najboljša gostilna v versko-moralnem oziru več škodi kakor koristi — ali niso torej gostilne kraj, kjer se najbolj ruši ravno duhovnikov o delo? Po neki slovesni pridigi je dejal domači duhovnik tujemu pridigarju: Glejte tamle, kako gredo naši možje in fantje v gostilno! Kaj menite, koliko misli iz Vaše pridige jim bo čez dve uri še ostalo? ...

Torej so gostilne nasprotnice duhovnikovega delovanja, oziroma duhovnika samega. Po gostilnah se pleše, po gostilnah se mude taki, ki božjo službo zamujajo in

opuščajo, po gostilnah se zbira in ima svoje tabore vsa Cerkev in duhovniku sovražna svojat; po gostilnah ima svoja kotišča, svoje zavetje in dom ves liberalizem, vse versko in narodno odpadništvo.

Vsakega srednje skrbnega duhovnika take reči težé, bolé in jezé. Žalostí in jezí se nad tistimi, ki ostajajo zunaj cerkve, nad tistimi, ki ponoči razgrajajo, nad plesom, nad pretepi, nad zanikrnimi očeti, nad nasprotniki Cerkve, nad narodnimi odpadniki. Kako da bi se ne jezil nad tistim, ki naj večkrat vse to zakrivi?! Cherchez la femme, pravi francoski rek: iščite žensko — pri kaki intrigi namreč, in navadno jo boste našli. Iščite alkohol — pa ga boste našli pri večini teh pregreh in nerodnosti! Vse velike nerodnosti in pregrehe imajo večinoma v alkoholu svoj začetek ali svoj konec.

Kaj pa je duhovnikovo delovanje in njegov poklic? Kaj drugega kakor boj zoper greh! Prižnica in spovednica, pa tudi šola, izpraševanje, poučevanje vsake vrste, obiskovanje bolnikov itd. — boj zoper greh. Ako pa je alkohol eden glavnih pospeševalcev in netilcev greha, ali ne bo duhovnikov poklic logično tudi boj zoper alkohol?

Sedem glav je imel zmaj, s katerim se je boril vitez Vrtomir na življenje in smrt. Pa dokler mu ni razbil srednje, mu je zastonj mahal po drugih. Prav ta srednja glava med grehi je pogostokrat alkoholizem: vir nešteto drugih grehov. Ali se ne izplača najbolj udariti po njem?

Pa še nekaj je treba uvaževati: Največja žalost za duhovnika je, če mu ljudje neprevideni umirajo. To je tako huda reč, da Cerkev opetovano in ob posebno slovesni priliki, pri procesiji presv. R. Telesa, trikrat srčno kliče: *A subitanea et improvisa morte, libera nos Domine!* Nagle smrti se bodo seveda dogajale še vedno. A bistven razloček je med zakriviljeno in nezakriviljeno naglo smrtjo. Zakriviljene, torej nesrečne nagle smrti vzrok je

največkrat alkohol, pijančevanje. On uničuje trud duhovnikov, delo Odrešenikovo, moč zakramentov in izroča duše, nam izročene, pogubi...

Da, alkohol je naš **stanovski** nasprotnik, nasprotnik našega svetega poklica. Torej moramo tudi mi že ipso facto, po svojem poklicu biti njegovi nasprotniki. Kako torej, da bi ne bil vsak duhovnik že po svojem poklicu bojevnik zoper alkoholizem, prijatelj in pospeševalec treznostnega gibanja? Ali ne bo torej vsak z veseljem pozdravil neke struje, ki ima namen oslabiti tega nasprotnika duhovnikovega delovanja? Saj je s tem, če že ne direktno, pa vsaj indirektno, vsakemu duhovniku njegovo delo olajšano, zadržki njegovega delovanja odstranjeni. *Tua res agitur*, bi se lahko reklo vsakemu izmed nas.

Tudi drugi momenti so še, ki morajo tudi duhovniku pri tem vprašanju iti do srca. Ako je res, da je naš mali, poldrugmilijonski slovenski narod izmetal pred vojsko za alkohol **vsako leto sto milijonov kron** — in res je to — potem nas mora ta neverjetno visoka številka vendar v oči zbsti, da se vprašamo: Kaj je to res?! Ali je mogoče?! In ali je to potrebno? In kaj ima končno narod od tega? Ko bi bilo to vse samo nedolžna zabava, bi bila ta zabava vsaj — draga. Toda ali ni v tej vsoti obseženo nešteto število grehov, opuščenih molitev, nedeljskih maš, zakramentov, uničene nedolžnosti, izgovorjenih kletev, storjenega pohujšanja, prepira in žalosti po družinah, naglih in nesrečnih smrti?... Ali bi ne bilo torej nad vse prav in potrebno, da se vsaj nekaj te velikanske vsote prihrani in za kaj boljšega obrne?

Tudi za zdravje duhovniki skrbe svojim ljudem. Svoj čas so se duhovniki mnogo pečali z zdravstvom, hočeč ljudem na ta način pomagati. In če umrje mlad mož,

ki zapusti vdovo z več otročiči, to duhovnika, ki z ljudstvom le nekoliko čuti, hudo boli. Pa koliko takih mož pokoplje nezmernost, če ne nanagloma, pa vsaj prezgodaj! Vsako leto več tisoč Slovencev. Ali bi torej ne hotel duhovnik malce sodelovati pri akciji, ki ima namen to nepotrebno prezgodnje umiranje naših ljudi ustaviti?

Tudi to so važni momenti in motivi za duhovnika.

Toda še bolj kot vse to pride zanj vpoštev to, da alkoholizem otežuje njegov lasten trud, preprečuje izpolnjenje njegovih ciljev in idealov, uničuje sad njegovega dela.

Kakor je alkohol rojen nasprotnik duhovnikov, tako mora logično biti duhovnik rojen nasprotnik alkoholizma.

Ne torej zato se mora delati proti alkoholizmu, ker so se nekateri zakapricirali na to, da to reč ženejo, ampak ravno narobe je res: Zato so se za to stvar tako zavzeli, ker je na njej toliko ležeče, ker se gre za tako velike reči, ker se dela taka škoda verskemu življenju in duhovniškemu delovanju, in ker se ravno tukaj obeta posebno velik uspeh za krščansko življenje, ako se ta akcija posreči.

Kaj se bomo pričkali za malenkosti in pulili za prazne besede, kaj bomo dlake iskali v jajcu in komarje precejali — ko imamo s sloni opraviti! Ali pomeni jajin, šekar, tiroš tako ali tako vino, ali en kozarec vina komu škodi ali ne — to so pri tem postranske reči. Nam se gre za večje reči. Charitas Christi urget nos. Medtem ko se mi za take malenkosti prepiramo, se duše pogublajo... Te duše rešiti, te neštete grehe preprečiti, te prezgodnje smrti zabraniti, te visoke milijone malo bolje porabiti, te nesrečne družine osrečiti, te zgubljene eksistence oteti — to je visoka naloga, ki smo si jo zastavili. In v tem visokem cilju smo lahko vsi edini. Če smo tudi v podrob-

nostih kaj različnega naziranja, — da je zlo, izvirajoče iz alkoholizma, ogromno, in da je delo za treznost nujno potrebno, v tem smo menda edini. In to zadostuje.

4. Kamen spotike.

Če smo pa vsi edini v tem, da bi bilo nekaj potrebno storiti za streznenje našega ljudstva, pa nismo edini v tem, k a k o naj bi se to delalo. V tem se ravno ločimo. Abstinenca je kamen spotike in preko tega kamna ne pridemo naprej. To je ravno povod nesoglasju. Petnajst let je že, kar straši pri nas abstinenca, in še danes nismo v tem na čistem. In ob tem nesoglasju trpi cela akcija.

Ali pa je res treba zaradi načina propagande se prepirati? Prav nič! Saj se nikomur ne dela nobena sila. Stvar je vendar dana vsakomur popolnoma na prosto voljo.

In sicer je vsakemu prosto, delati za treznost na k a t e r i k o l i n a č i n hoče. Alius sic, alius autem sic. Nikdo ne trdi: takole se mora in nič drugače! Polje je široko in sredstva so na izbiro. Kakor kdo vé in zna, kakor upa večje uspehe doseči — vse je dobro, za vse smo hvaležni. Samo da se res kaj dela. Le s tem ne moremo biti zadovoljni: nič storiti, a kritizirati tiste, ki se trudijo. — Ako kdo pozna kak posebno uspešen način propagande, bi ga le prosili, da ga objavi, zato da ga uporabijo tudi drugi. — Predvsem seveda ne smemo zanemariti in zapostaviti n a d n a r a v n i h s r e d s t e v: milosti in tega, s čimer se milost dobi: molitve in sv. zakramentov! To se pri duhovnikih samo ob sebi razume. To mora iti vstric z vso drugo akcijo.

Toda abstinenca! Abstinentje silijo preveč s svojo abstinenco, in to je, kar odbija. Marsikdo bi še kaj pomagal, a o abstinenci ne more slišati.

Ali je ta mržnja do abstinence — da ne rečemo tudi: do abstinentov — upravičena? Razumljiva bi bila, ko bi z abstinenco komu silo delali, da bi se je le s težavo ubranil. V tem slučaju bi lahko postala zoprna. A taka sila se nikomur ne dela, marveč se samo prosi in vabi. Kdor se temu vabilu odzove, dobro; kdor ne, kaj se mu more zameriti? A tudi on nima vzroka zameriti. Ako pa se res kdaj komu kaka sila z abstinenco dela, to ni modro, ker se s tem nič ne doseže. Vsakemu prostost — dokler ni nič nemoralnega! Prostost piti — a tudi prostost ne piti! Zakaj komu silo delati? Zakaj mu zameriti, ako se poslužuje svoje pravice? »Ali mi ni dovoljeno delati, kar hočem?« (Mat. 20, 15.) — Ko bi se teh edino pravih načel držali, kako bi morala biti med nami zaradi abstinence kaka zamera ali mržnja?

Abstinenca je duhovna miloščina, delo ljubezni do bližnjega. Ako se pobirajo prostovoljni darovi, pa kdo noče ali ne more nič dati, nima vzroka zabavljati niti tisti, ki ni nič prejel, niti tisti, ki ni nič dal. Stvar je prostovoljna; nikdo ni primoran dati. Pobirati pa je dovoljeno, če je le stvar, za katero se pobira, dobra.

Čemu torej tukaj zamera, mržnja, antipatija?

Toda ali je pa abstinenca sama na sebi upravičena, ali ni to neumnost, pretiranost? — O tem se je že toliko pisalo, da bi bilo malo pozno danes še enkrat vse razloge za in zoper navajati. Le na nekaj ugovorov ne bo odveč, ako se tukaj odgovori.

5. Zakaj ga je pa Bog ustvaril?

Ta ugovor se pogosto sliši; zato si ga je treba malo ogledati. No, duhovnikom, ki poznajo namen božjega stvarjenja in stvarstva, ni težko na to odgovoriti. Ugovor ima na videz nekaj zase; v resnici pa to ni noben resen pomislek zoper abstinenco.

Bog je ustvaril vino gotovo za to, da ga ljudje pijejo. Pravzaprav ni ustvaril vina kar takega, ampak trto in grozdje. (In čudno je, da se vinogradnikom tako škoda zdi pustiti zobati grozdje, ki je tako zdravo, celo otrokom; vina pa ni nikoli škoda.) Toda končno lahko rečemo tudi, da je Bog ustvaril vino, in sicer ustvaril za to, da se pije. In kdor ga pije po volji božji, lahko s tem Boga časti. — Iz tega pa nikakor ne sledi, da ga mora piti vsak človek ali da je vino nekaj absolutno dobrega in potrebnega. Bog je ustvaril še marsikaj, česar ne smemo uživati ali je vsaj koristno in zaslužno, če ne uživamo.

Vse, kar je Bog ustvaril, je samo po sebi dobro; a greh je naravo pokvaril. To torej, da je Bog kako reč ustvaril, še ni dokaz, da bi se smela kar neovirano uživati. Vprašamo: Zakaj pa je Bog dal človeku prosto voljo? Zakaj se ji nekateri prostovoljno odrekajo? Zakaj je ustvaril spolni nagon? Zakaj je na svetu denar? Zakaj je torej sv. Frančišek s sveto jezo vrgel od sebe vinarje, ki jih je našel v svoji halji? Ali ni bil norec? Dà, norec; pa še kakšen! Nos stulti propter Christum. (I. Cor. 4.)

Res je: zdržnost od opojnih pijač ni med evangeljskimi sveti. A res je tudi, da jo je Jezus odobral, sicer bi ne bil tako hvalil Janeza Krstnika, o katerem je vedel, da je abstinent. To je čisto logičen sklep. In res je tudi, da je Bogu abstinenca povolji, sicer bi ne bil dal pred rojstvom Janezovim po angelu tako slovesno napovedati, da bo zdržnik, da se bo bralo in oznanjevalo to do konca časov.

Istina je — in to je najprimitivnejši nauk krščanske asceze — da katerekoli čutni naravi prijetne stvari se človek zavoljo Boga odreče, stori bogoljubno delo. »Kdorkoli zaradi mene zapusti očeta ali mater ali otroke ali brate ali sestre ali njive ali hiše,« — in lahko rečemo: ali karkoli — »bo prejel stoterno in bo

dosegel večno življenje.« (Mat. 19.) Kar velja o vsaki drugi stvari, velja tudi o opojni pijači. In zakaj bi za stoterno povračilo, ki bo trajalo večno, ne smel žrtvovati malo kratkega telesnega užitka? Nobeni reči se skoro ni ložje odreči kakor tej. Tomaž Kempčan pa pravi lepo: »Najslajšo tolažbo Svetega Duha bodo prejeli, kateri se zaradi mene odrečejo vsakemu mesenemu veselju.« (Tom. III., 10.)

Nescitis, quod ii, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium? Et omnis, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinere. Et illi quidem, ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. (I. Cor. 9.)

Ut cum dies abscesserit
noctemque sors reduxerit,
mundi per abstinentiam
ipsi canamus gloriam.

Tako duhovniki vsak dan prosimo za dar abstinence. En kos te abstinence je tudi abstinentia a potu. Kako bi torej mogli biti nasprotniki abstinence, za katero prosimo? Česarkoli se zdržimo Bogu v čast in v zveličanje bližnjega, z vsem Bogu hvalo pojemo.

To so tako primitivne verske oziroma ascetske resnice, da jih ni treba duhovniku šele razlagati. Zapisane so tukaj samo zato, da bo vsak izmed nas vedel nevedne poučiti, da bo imel odgovor pripravljen na naivno vprašanje: Zakaj ga je Bog ustvaril? Zato je Bog ustvaril vse reči in tudi vino, da jih deloma po božji volji uživamo, deloma se jih njemu v čast držujemo.

* * *

Za župnike-vinogradnike pa je bolj važno kakor platonično vprašanje »zakaj ga je Bog ustvaril?« praktično vprašanje: »Kako ga bomo prodali? Kaj bo z našimi dohodki, če se bo ta abstinenca razpasla?« Na to vprašanje odgovor v naslednjem poglavju.

6. Kaj hočemo doseči?

Zakaj ga je pa Bog ustvaril? To vprašanje je sploh nepotrebno. To vprašanje more zastaviti le kak tak, kateri nas ne razume ali noče razumeti. Samo tak, kateri abstinantom podtika, da zahtevajo, da bi noben človek vina več ne pokusil. Le v tem slučaju je to vprašanje utemeljeno. Da, celo v tem slučaju bi se dala abstinenca vsaj deloma opravičiti. Toda v to se ne spuščamo, ker je suppozicija sploh napačna.

Zakaj pa izvajati iz našega skromnega gibanja takoj posledice, ki jih nikoli ne bo ne? Zaradi teh par sto ali tisoč abstinentov se takoj bati, da vina nobeden več ne bo pil? Tudi če bi bilo na Slovenskem 50.000 abstinentov, bo še vedno dovolj takih, ki ga bodo pili. Zakaj biti torej takoj v skrbeh, češ, da je Bog trto zastonj ustvaril, kajti manjka ljudi, ki bi vino pili!

Zakaj se pa rajši nečesa drugega ne boje, kar je vinoreji bolj nevarno kakor abstinenca? Zakaj pa nimajo nič zoper žganje in še manj zoper pivo? Namreč s stališča vinoreje. Kako da se nikoli skrbno ne vprašujejo — vsaj slišali še nismo take pritožbe: Zakaj pa je Bog vino ustvaril, kdo ga bo izpil in kako ga bomo prodali, ko se fabricira in pije toliko piva in žganja?!

Da, da, tu tiči nevarnost za vinorejo, a ne v abstinenci! Pivo in žganje sta resna in nevarna konkurenta vinu. Čim več se izpije teh dveh, tem več se mora sploh izpiti, ali pa se tem manj izpije vina in je tem cenejše.

To pa so ravno naše zahteve — bolj v korist domačemu vinogradništvu kakor v škodo:

1. **Najprej vojsko žganju** — kolikor mogoče do zadnje kaplje! Žganje bodi res le zdravilo. In vendar koliko ga izpijejo ne samo po nevinskih, marveč tudi po vinskih krajih! Kaka nespamet! Kdaj bomo ljudi le do tega pripravili, da bi se žganju popolnoma odpovedali?! Kako dolga je še pot do tega cilja!

2. **Dalje vojsko pivu** — zlasti tujemu pivu! In tuje je večinoma vse, kar ga pri nas popijejo. Čegave so glavne zaloge piva na Slovenskem: Puntigam, Reininghaus, Dreher, Schwechat itd., itd.? In pivovarniška družba »Union«, ki je pokupila skoro vse pivovarne na Slovenskem? Človek se mora zjokati nad slepoto našega ljudstva, ki izmeče tujcem, Nemcem, vsako leto najmanj svojih 10 milijonov za to nemško pijačo. Denar, ki služi za to, da nas ž njim zatirajo in zatapljajo! In naši ljudje srebajo z veseljem iz teh rumenih vrčev polagoma svojo — narodno smrt. Tudi inteligenca — non intelligit, ne uvidi tega in ne odpre ljudstvu oči. Namesto tega se jezi nad peščico abstinentov, ki se zastoj trudi svoje rojake poučiti in narod pogube rešiti.

3. **Še dalje: vojsko tujemu vinu!** Pri nas ne potrebujemo nobenega italijanskega vina, nobenega tirolca, nobenega tokajca, nobenega gumpoldskirchnerja. Slovenske zemlje je skoro polovico vinorodne; mi imamo tega blaga sami dosti. Našega vina ne eksportirajo veliko, ker je precej kislo; torej tudi drugega k nam prav nič ne potrebujemo. Na Slovensko voziti vino od drugod, bi se reklo vodo voziti v Savo, Dravo in Sočo. No, in če bomo tujemu vinu pot zgradili k nam, bo to le v korist domačemu pridelku.

4. **Nazadnje bi prišlo na vrsto šele domače vino.** Toda kdaj bo naše protialkoholno gibanje toliko napredovalo,

da bo zaradi njega vinogradništvo kaj trpelo? Če bi kdaj do tega prišlo, se bo stvar p o l a g o m a že tako uredila, da ljudem ne bo v škodo. Saj trtoreja, četudi je vino drago, ni vedno vir blagostanja ljudskega. Weinland — armes Land. Ob času trtne uši so naši Dolenjci hiše popravljali in dolgove plačevali. Gotovo je, da se vino dobro proda, kadar je letina za to, posebno pa še v sedanji draginji. A to je nekaj izrednega, česar mi drugič ne bomo več doživeli. Letina pa tudi ni vselej dobra, in obdelovanje je silno drago. Saj je izračunil neki župnik-vinogradnik na Dolenjskem in s številkami natančno dokazal, da je pri vino-gradu samo pasiven.

Torej naše gibanje ljudem ne bo v nesrečo, ampak le v srečo. Toda o tem je danes še prezgodaj govoriti. O tem bomo govorili, ko pride čas za to. Dokler je pa vino liter po 8 K in ga ljudje vendar le pridno pijejo, toliko časa še ni treba vpraševati: Čemu je pa Bog vino ustvaril? Bodimo brez skrbi! Pospravili bodo vsega.

7. Kaj pa sveto pismo?

Pivci in abstinente lahko navedemo v svoj priloge citate iz sv. pisma. Ali pa je potrebno sv. pismo v roke jemati in na pomoč klicati, da pobijamo drug drugega? Mesta, ki se navadno navajajo zoper abstinence — psalm 103: vinum laetificet, Kana galilejska, zadnja večerja in sv. Pavel Timoteju — bi imela le tedaj kaj dokazilne moči, ko bi abstinence kot manihejci vino absolutno zametali, ga proglašali kot slabo samo na sebi in vsako uživanje vina za grešno. Kaj takega pa nobenemu pametnemu človeku ne more na misel priti. Vino ni zlo, zlo je le njega zloraba, nezmernost. O nezmerem pitju pa sveto pismo govori tolikokrat in tako drastično ter hvali, direktno ali indirektno, popolno zdržnost, da si nič boljšega ne moremo

želeti. Kratko in točno nam pove oboje sv. Pavel: »Vse je sicer čisto, ali v zlo je človeku, ki uživa v spotiko. D o b r o j e m e s a n e j e s t i i n v i n a n e p i t i , n e s t o r i t i n i č e s a r , o b č e m e r b i s e t v o j b r a t s p o t i k a l a l i p o h u j š e v a l a l i s l a b i l . « (Rim 14, 20, 21.)

Sveto pismo se ne sme razlagati enostransko; če ne, se res lahko dobi iz njega, kar se hoče. »Nisem prinesel na svet miru, ampak meč. Kdor ne sovraži očeta ali mater...« Ko bi te besede vzeli prav po črki, kakšna bi bila naša vera? Tako razlagati sv. pismo je farizejsko. In s sv. pismom v roki bombardirati to ubogo skromno abstinenco, kakor je to delal prof. Weiss, pa jo slikati kot herezijo in veliko nevarnost za vero in Cerkev, to je pravo farizejstvo. In sveta jeza zoper tako farizejstvo je upravičena! — Vprašamo: Koliko je naša abstinenca škodovala veri in Cerkvi?! — Naj se išče nevarnost za vero kje drugod... a ne v teh skromnih poskusih, pripraviti ljudstvo do treznosti in do izpolnjevanja božjih zapovedi!

Sveto pismo torej potrjuje le to, kar tukaj trdimo in čemur mora vsak pameten človek pritrditi: Vino piti res zmerno, je dovoljeno; zdržati se ga iz višjih razlogov, pa hvale vredno. Zato pa »oni, kateri je (pije), naj ne zaničuje njega, kateri ne je (pije); in kateri ne je (pije), naj ne sodi njega, kateri je (pije).« (Rim 14, 3.)

In to nam zadostuje o svetem pismu.

8. Pa zdravje?

»Pa bi si ga vendar malo privoščil! Prav potreben si ga. In prav dobro bi ti storilo!« Tako skrbljivo radi prigovarjajo pivci abstinentom. Ta skrb in ta dobrohotnost je lepa in je, če prihaja res iz dobrega namena, hvale vredna — in vendar je ne moremo sprejeti.

Ali je res glavna skrb duhovnikova skrbeti za zdravje? V knjigi »Razmatranja« (premišljevanja), ki jo je izdal presvetli knezoškof ljubljanski, še ko je bil v Sarajevu, je posebno premišljevanje o tej zadevi: Nesreča tistih, ki preveč skrbe za zdravje...

Posebno duhovnik ima še druge ideale, kakor skrbeti za svoje zdravje.

Drugo pobinkoštno nedeljo čitamo duhovniki v brevirju: In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit. Et nos debemus pro fratribus animam ponere. (I. Jan. 3.) — Pa kako bomo dali dušo za brate, ako se ne smemo za njih rešitev zdržati malo telesnega užitka, brez katerega končno prav lahko prebijemo? — — —

Toda to pa vendar ne gre, da bi duhovnik, čigar življenje je dragoceno, svoje zdravje omalovaževal in zanemarjal. Gotovo je za zdravje treba skrbeti!

A s čim se zdravje bolj zavaruje in dolgo življenje zagotovi: z zdržnostjo ali z alkoholom? Kdo jih je več prežgodaj pokopal: abstinenca ali alkohol? Tudi duhovnikov? Cita mors — clericorum sors. Ali je nima nikoli alkohol na vesti?...

Ni davno, kar je sloveč gostilničar in vinotržec, župan in poslanec na Dolenjskem, na železnici pozdravil duhovnika-abstinenta z veselim obrazom: »Slišite, jaz sem tudi abstinent! Prej sem zmirom zabavljajl čez vas, kaj si to izmišljujete, zdaj sem pa sam!« Zakaj pa je postal abstinent? Zdravniki so mu veleli, da če mu je ljubo življenje, mora brez alkohola živeti. Mož je bil prisiljen; toda iz sile je naredil čednost, oprijel se je abstinence z veseljem, in z zadovoljstvom pripoveduje, da ga celo takrat, ko ga kupeje, ne izpije pol kozarca.

Marsikdo, ki je že pod zemljo, bi bil še živ, zdrav in vesel, ko bi bil ravnal enako.

Dr. Brecej pravi v svoji knjižici »Jetiki — boji!«: »Popolna zdržnost opojnin ni še nikomur škodovala, ne zdravstveno ne kako drugače, pač pa neizmerno koristila v vsakem pogledu.«

9. Zakaj se je pravda unela?

Kako pa, da se je začela taka pravda glede abstinence zlasti zadnja leta?

To pravdo je povzročilo najbolj to, ker se je preveč poudarjala dolžnost abstinence. To so storili pregoreči gospodje v Gradcu. Dr. Ude in dr. Metzger sta sestavila neke vodilne misli, neke dolge »Leitsätze«, v katerih večkrat poudarjata, da je v gotovih slučajih abstinence dolžnost. In v teh zahtevah sta šla menda predaleč.

Mi smo jih svarili: Pustite to teorijo pri miru! O tem se da vedno disputirati, kako daleč gre dolžnost abstinence. Ne gola teorija — praktično delo ima uspeh. Naša »načela« (Leitsätze) so silno kratka in priprosta, pa taka, da jim nikdo ne more ugovarjati.

Tako smo jih svarili. Pa ni nič pomagalo. In na ta način so izzvali odpor, o katerem je znano iz Weissovih brošur, iz »Quartalschritte« in od drugih.

Ko so pa naši slovenski ljudje brali te pravde po nemških listih, so pa kajpada vse to obračali na našo slovensko protialkoholno akcijo. Niso mislili toliko na Nemce, ki so to vojsko povzročili, ampak na nas, ki smo pri tem nedolžni: Aha, takile ste vi abstinentje! Zdaj ste enkrat slišali! Vaša abstinence je obsojena!

To pa je ravno, čemur moramo odločno ugovarjati: 1. da se to, kar so drugi zakrivali, hoče naprtiti nam in obračati popolnoma na naše razmere; 2. da se zaradi nekaterih izrodov hoče stvar sama obso-

diti in zavreči, kar bi Nemeč imenoval »das Kind mit dem Bade ausschütten«.

Niti eno, niti drugo ni pravično. Če je kdo šel v svojih zahtevah glede abstinence predaleč, zaradi tega ne gre abstinence same na sebi obsojati. To bi bilo ravno tako krivično, kakor če bi hotel kdo zaradi nezmernosti obsojati zmerno pitje. — Ravno tako je krivično napake, ki jih je zakrivil eden, generalizirati in zaradi napak par nemških abstinentov ne obsojati toliko teh, marveč slovenske abstinate.

A tudi pri nas so nekateri nekaj pretiravali. Pa kdaj je bilo že to! »Piščalka«! Dvanajst let je že, kar je nehala piskati, pa še vedno je ne morejo pozabiti. Zato je treba povedati, da tisti, ki so tam sodelovali, že davno niso več v naši protialkoholni organizaciji — kakor se je tudi dr. Ude umaknil iz nemškega Kreuzbündnissa in se posvetil drugemu delu. Kar je pretirano, to navadno ne drži dolgo. Utemeljeno prepričanje pa drži.

Vsi pa niso pretiravali. Če preberete knjižico »Kaj je torej z alkoholom?«, ki je izšla leta 1906., boste našli v njej enake nazore, kakor so v tejle pričujoči brošurici.

Nikar torej vsega v en koš pometati! Nikar zaradi slučajnih slabih pritiklin stvari same zametavati! —

Toda »Zlata doba« časih tudi kaj pretirava — boste ugovarjali.

Kaj rečemo na to?

Prvič se v »Zlati dobi« ne more najti mnogo takega, s čimer bi se tudi pameten pivec ne mogel strinjati.

Drugič pa, če je kdaj kaj takega, je treba pred očmi imeti tole: Pivci in abstinentje bodo vedno nekoliko drugače sodili o pijači. To je čisto naravno. Kajti teorija in praksa morata vendar soglašati. Teorija vpliva na prakso, a tudi praksa vpliva na teorijo. Kajti kdor kaj, karkoli že, dela, si bo tudi teorijo tako prikrožil, da bo odobraval

njegovo prakso. Tako je pri vseh rečeh in tako je tudi pri pijači. Čisto naravno.

Uvaževati je tudi treba, da so prepričani abstinentje alkoholno vprašanje preštudirali, da so se načrpali tega, kar je moderna veda o alkoholu dognala, — česar pa pri pivcih ravno navadno pogrešamo; sicer bi bila tudi njih praksa časih morda drugačna.

Uvaževati treba dalje, da je »Zlata doba« strokoven protialkoholni list. In v strokovnem glasilu, ki ga berejo le taki, ki se za vprašanje zanimajo in so o njem tudi že bolj ali manj poučeni, se mora pisati čista in polna resnica, brez ozirov in brez pridržkov. V listih, ki so namenjeni širšemu občinstvu, ki se ne more sprijazniti tako brž z novimi nazori o alkoholu, se pa sme in mora — propter imbecillitatem carnis, bi rekel sv. Pavel — resnica nekoliko zamolčati in se ne izvajajo konsekvence do skrajnosti.

Te reči je treba uvaževati, ako se v teoriji kaj razlikujemo. Te razlike v naziranju pa nikakor niso take, da bi zaradi njih ne mogli vštric korakati in sodelovati, ali da bi se morali med seboj prepirati, ali celo mrziti in črtiti. Saj smo tudi skoro v vseh drugih rečeh v podrobnostih bolj ali manj različnega mnenja, pa vendar se v glavnem razumemo in delamo vzajemno. Pustimo tudi v tem drug drugemu malo prostosti! In dubius libertas, in omnibus charitas!

10. »Dolžnost« abstinence.

Kakor rečeno, je povod novejše pravde bilo to, da se je preveč poudarjala dolžnost abstinence, oziroma da se je ta dolžnost preveč na daleč raztezala.

Kaj pravimo o dolžnosti abstinence slovenski abstinentje?

Tudi mi pravimo, in tega nihče ne more tajiti, kdor stoji na stališču krščanske morale, — da je časih dolžnost, biti popoln abstinent.

A kdo in kdaj je dolžan, ni tako lahko določiti. Presodi naj se v vsakem posameznem slučaju po splošnih principih morale, kdaj smo se dolžni ogibati grešne priložnosti in kdaj smo dolžni zaradi bližnjega se česa sicer dovoljenega zdržati.

Mi se v to raziskavanje nočemo spuščati. Zakaj ne? Zato, ker ne opiramo svoje treznostne akcije na **dolžnost**, ampak na **ljubezen**.

Da, ljubezen, ta bodi tista gonilna sila, ki naj nas žene v boj proti alkoholu! *Charitas Christi urget nos* — bodi naše geslo! Ljubezen nas žene, da smo nekateri abstinentje, vse pa mora gnati v boj zoper alkoholizem. Glede tega boja pa lahko rečemo, da je mnogokrat prava dolžnost. Sicer je razloček med dolžnostjo in dolžnostjo.

Dolžan ni samo, kar vелеva mu stan;
kar more, to mož je storiti dolžan.

Gregorčič.

Ko smo ta dva stiha brali svoj čas v šoli, nam je rekel profesor, da to ni res: Človek ni dolžan storiti vsega, kar more storiti. In prav je imel. *Strogo* vzeto človek res ni dolžan več, kakor kar mu nalaga stan.

Toda kam bi prišli, ko bi se vsak držal le svojih strogih dolžnosti? Kadar železničarji strogo izvršujejo le svoje službene predpise, takrat pravimo, da delajo — pasivno resistenco. Vsi vlaki imajo velikanske zamude. Kam bi prišli, kakšno bi bilo potovanje, ko bi železničarji te stroge svoje predpise vedno natančno izvrševali in nič več ne storili? In kaj bi bilo, ko bi mi duhovniki delali samo to, kar smo strogo po predpisu dolžni storiti? Noben duhovnik ni strogo dolžan voditi Marijine družbe, bratovščin, društev in posojilnic, niti na kak list biti naročen. A kam

bi prišli, ko bi res tako ravnali? Ljudje, ki tako delajo, to so mrzle duše, brez idealizma, plačani najemniki. — Torej ima nazadnje vendarle prav Gregorčič, ko pravi:

Dolžan ni samo, kar velewa mu stan . . .

Če torej v tem zmislu že na splošno govorimo o dolžnosti, boriti se zoper alkoholizem, je pa ta dolžnost za duhovnike, učitelje, starše dostikrat stroga dolžnost. Ali ni n. pr. duhovnik, v čigar fari je pijanstvo močno razširjeno, strogo dolžan boriti se zoper alkoholizem? Pravimo: boriti se zoper alkoholizem, ne pa še biti abstinent. A najizdatnejši način borbe zoper alkoholizem je abstinenca. Kar pa se tiče dolžnosti, biti abstinent, pa spominjamo na besedo P. Lehmkuhla: *Etwas anderes ist, die Pflicht der Abstinenz auferlegen, etwas anderes sie noch so angelegentlich anempfehlen.* —

No, in to poslednje mi delamo. Mi nočemo komu siloma jarma nakladati, ne lovimo vojakov, kakor so jih nekdam lovili in jih vtikali v vojaško suktnjo, marveč iščemo le prostovoljcev, ki si iz lastnega nagiba naložijo malo žrtev, da bi s tem pomagali drugim, ki so v potrebi.

Dà, ljubezen, ljubezen bodi glavni motiv abstinence! Imamo lahko tudi druge motive: ozir na lastno zdravje in podobno. Tudi ti motivi so dobri. *Maior autem horum est charitas.*

»*Misereor super turbam* — množica se mi smili.« Te besede našega Gospoda naj bodo naše besede. »*Charitas Christi diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis.*« Če se je Jezusu smililo ljudstvo, ker je bilo lačno, čemur se dá končno kmalu od-pomoči, kako bi se ne smililo namestniku Kristusovemu ljudstvo, ki tako nepopisno trpi vsled alkoholizma, čemur se pa dá jako težko pomagati! Kako da bi se mu zdela žrtev zato takoj prevelika?

11. Naša načela.

Spredaj je rečeno, da so naša načela — nasproti nemškim, bolje rečeno: graškim — silno kratka in priprosta.

Katera so to?

Evo jih! § 3. od vlade potrjenih pravil »Svete vojske« se glasi:

Načela društva so:

Končni cilj protialkoholnega dela je vesplošna treznost.

Najizdatnejše sredstvo k temu je popolna abstinenca.

Pa tudi resnični zmerniki lahko mnogo pripomorejo k temu cilju.

Brezpogojen boj veljaj žganju!

Od mladine zlasti naj se pa odvrča popolnoma vsak alkohol!

Punktum. To je vse. In vprašamo: Kdo more temu kaj oporekati?

12. Pa zakaj torej ravno abstinenca?!

Zakaj ne zadostuje nezmernosti pobijati z zmernostjo, ampak s popolno zdržnostjo?

Stvar je vendar tako priprosta kakor je kaj. Tako priprosta kakor $3 - 1 = 2$. Tako priprosta kakor priprosto in naravno je, da, če hočemo vrel krop ohladiti, mu prilijemo mrzle vode (ne mlačne). In v brevirju samem beremo, da »frigida calidis, calida frigidis curantur«. Vsaka stvar se pobija ravno z nasprotnim; in čim bolj je nasprotno, tem prej je namen dosežen. Čim bolj mrzle vode dolijemo prevroči, tem preje in gotoveje jo shladimo; oziroma tem manj je je treba, da se namen doseže. Z mlačno vodo ne boš hladil vrelega kropa. S tem je razložena vsa skrivnost abstinence.

Če ima človeško telo preveč krvi ali masti, se mu mora kri na kak način odvzeti in mast odtegniti (Entfettungskur). Človeška družba je tudi neko telo. Če ima to telo preveč alkohola, se mu mora alkohol odtegniti. In čim več se ga mu odtegne, tem prej bomo prišli na primerno mero. (Da bi ga odtegnili preveč, za to se ni bati; za to že skrbi človeška poželjivost in drugi činitelji, ki so povzročili to nezmernost.) Zakaj torej ne pijemo nič? Zato, ker drugi toliko preveč; zato, da se to izravna in da se čim prej izravna! Čim več bo abstinentov, tem manj bo družba človeška alkoholizirana. **Čim več bo abstinentov, tem več bo resnično zmernih, tem večja in gotovejša bo splošna treznost.**

Isto nam pa potrjuje tudi *n a r a v a*. Kdor misli nezmernost odpraviti samo s tem, da priporoča zmernost, oziroma nezmernike spreobrniti s tem, da jim priporoča »zmerno pijte!«, ne pozna človeške narave, ne pozna moči poželjivosti, moči strasti, moči starih navad, moči zapeljevanja in neštetih drugih priložnosti. Človeška slabost je tako velika, da kdor visoko ne hrepeni, niti srede ne doseže. To je pri človeku tako kakor sicer v naravi. Kdor hoče krivo drevesce naravnati, je mora čez mero na drugo stran ukriviti.

Prav isto nam potrjuje *s k u š n j a i n z g o d o v i n a*. Le zato je nastopila popolna zdržnost na bojno poljano, ker so milejša sredstva odpovedala. Saj boj zoper nezmernost je že star. A ker se je pokazalo, da se alkoholizmu z zmernostjo ne pride do živega, so bojevniki segli po skrajnem sredstvu. Alkoholizem je v resnici rak-rana na telesu ljudstva. »Rak« se pa ne zdravi s kakimi mazili, marveč z operacijo. Rana se mora izrezati. To sicer ni prijetno, a je potrebno. In tako radikalno sredstvo je abstinenca. Neprijetna sicer mnogim, a potrebna, če hočemo resno to ljudsko bolezen ozdraviti.

13. Zanimivo pismo.

»Abstinenca popolnoma proti božji volji.«

Sledeče pismo je došlo lani uredništvu »Bogoljuba«:

Prav je, kar je pisano v 8. števil. »Bogoljuba«, na drugi strani, kjer pozivljate prednice in predstojništva M. družb na delo za popolno zdržnost opojnih pijač, a žalibog, da si pri nas ne moremo nič pomagati v tem oziru. Imamo v Marijini družbi treznostni odsek, nam pa č. g. voditelj v tem oziru popolnoma nasprotujejo. Oni so djali pred menoj, da je popolna abstinenca sama oslarija in tudi popolnoma proti božji volji. Bog je pijačo zato ustvaril, da jo človek uživa za potrebo. Take in enake ugovore imajo oni proti temu. — Jaz sem bila eno leto popolna abstinentka, a zdaj zavoljo tega nisem več; tisto dekle, ki smo jo me izvolile za načelnico tega odseka, ...

Tako se nam godi tukaj; »Bogoljub« nas trdo prijemlje, kaj nam je početi? Prosim, če bi vi vč. g. o tem-le pismu kaj poročali v »Bogoljuba«. A da je to pismo s . . . ., to mora ostati tajno, drugače . . . — »Bogoljubu« pripočam v molitev sebe, celo družbo in č. g. voditelja!

* * *

Odgovor na to pismo v prihodnjem odstavku.

14. Ex ore infantium . . .

V sedanji vojski je padel med mnogimi tudi vzoren mladenič, dijak Ernest Mlakar. V njegovem obširnem opisu, ki ga je prinašal »Bogoljub« in ki naj bi ga čital vsak slovenski fant, je pisano proti koncu med drugim tudi tole:

Ker je bil blagi mladenič vnet za vse dobro, zato tudi za delo za streznenje ljudstva ni mogel ostati brezbrizen.

Saj se je na to pripravljaj s celim srcem, kako bo mogel vse svoje življenje posvetiti v blagor ljudstva in širjenje božjega kraljestva. In kot razumen mladenič je uvidel, da je pijančevanje ena najpogubnejših ljudskih strasti. Oklenil se je tega gibanja s celo svojo plemenito dušo.

Mlakar je bil a b s t i n e n t z dušo in telesom. In kar je treba posebno poudariti v času, ko nekateri mislijo, da je abstinenca navadna svojeglavnost, bil je abstinent vsled svoje g o r e č e l j u b e z n i d o B o g a i n b l i ž n j e g a. Kot dokaz naj slede njegove lastne besede, ki jih je zapisal in potem govoril 18. oktobra 1914 svojim so-gojencem, ko jih je vabil k abstinenци: »Dotaknil bi se še enega vprašanja: Ali je Bogu abstinenca ljuba, ali Bog rad vidi, da smo abstinentje? Kot odgovor na to vas spomnim samo na eno: Koga je Bog izvolil za predhodnika Jezusa Kristusa? Janeza Krstnika, kajne? Kaj pa je bil Janez Krstnik? Vi veste, da je angel že pred njegovim rojstvom med drugim napovedal tudi to: »Vina in močne pijače ne bo pil.« Torej tisti, ki je pripravljaj pot božjemu Sinu, je bil abstinent. Iz tega sledi naravno, da B o g l j u b i a b s t i n e n c o. — Kdor resnično ljubi Boga, temu ni zadosti, da izpolnjuje to, kar je Bog zapovedal, ampak dela tudi to, kar vé, da je Bogu ljubo. Prepričan sem, da vsi, kar nas je tukaj, resnično ljubimo Boga. Mi vemo, da je zmer-nost Bog zapovedal; vemo tudi, da abstinence Bog sicer ni zapovedal, da pa jo ljubi in da mu je všeč, ako smo abstinentje. Kdor torej Boga resnično ljubi, se bo sedaj rad in z veseljem zapisal v abstinenco.«

Pred menoj leži listič z osnutkom njegovega govora, ki žal ni dovršen. Tu piše: »Vsak študent — naj bo abstinent!

Zakaj?

1. To delo je narodno — kakor nobeno. Pri kupici vina »Živio« klicati narodu, je lahko.

2. Delo za Boga. Koliko se v pijanosti greši . . . , pohujšanje . . . , preklinjevanje . . .

3. Delo ljubezni do bližnjega. Koliko družin nesrečnih; če le enega pijanca spreobrneš, spraviš srečo v družino, kar ti bo Bog poplačal.

4. Državi koristno. Kaznilnice, zločinci — za državo sitnosti; rod peša, država nima potrebnih moči . . .

5. Najbolj pa samemu sebi koristiš. Značajnost — zatajevanje, toliko potrebno v življenju, tu se ga človek nauči.«

To so besede, ki jih je zapisal in govoril petošolec. Ali nam ne prihajajo v spomin psalmistove besede: »Iz ust otročičev in dojenčev si si pripravil hvalo zaradi svojih sovražnikov, da potereš sovražnika in maščevalca« . . . (Ps. 8.)

15. Zakaj abstinentov ne maramo?

»Naj bodo abstinentje, če hočejo, sami zase abstinentje! Toda zakaj to svojo abstinenco tako razkazujejo in ponujajo? Vsaj v družbi bi morali malo piti! Tako zahteva krščanska asceza.«

Tako in podobno se sliši večkrat in tako je sploh naziranje o abstinentih.

»Da, abstinenca bi ne bila tak kamen spotike, ko bi se skrivala pred javnostjo. Sam zase naj človek že živi, kakor hoče. A v družbi mora imeti ozir na druge. Če abstinentje trde, da abstinenco mora razumeti in odobravati, kdor ima le najprimitivnejše pojme o krščanski ascezi, moramo reči, da abstinentje sami greše zoper najprimitivnejše nauke krščanske asceze. Kajti krščanska čednost se skriva. Abstinentje pa svojo abstinenco razkazujejo. In to je ravno, kar odbija in izziva odpor!«

»Abstinenca odbija in izziva odpor.« Res je. Pa tudi to je čisto naravno, — če namreč vpoštevamo slabost člo-

veške narave. Krščanska čednost je skromna, in kakor hitro neha biti skromna, neha biti čednost. Če namreč kdo svojo čednost ali dobra dela razkazuje, če hoče biti drugačen kakor so drugi, posebnež, — to vzbuja nevoljo in odpor. »Pa zakaj si to izmišljuje? Zakaj bi ne bil kakor so drugi ljudje? Zakaj hoče biti boljši kakor mi?«

Ti očitki bi bili popolnoma opravičeni, ko bi bila abstinenci glavni motiv asceza. To pa ni. Dasi je abstinenca en kosec krščanske asceze, vendar ji glavni povod ni asceza, marveč propaganda. Ta se pa ne more delati skrivaj. Kajti bistvo propagande je v tem, da je javna in da je glasna. Zato mora abstinent biti abstinent ne samó sam zase, ampak tudi v družbi in ravno v družbi. To se popolnoma ujema z nameni, katere ima. On hoče pokazati, da se brez alkohola da živeti; hoče pot utirati tistim, ki bi radi brez pijače živeli, pa mislijo, da ne smejo, in tistim, ki bi jim bilo jako potrebno pijači slovo dati, pa ne morejo, ker nimajo nobene opore; hoče s svojim zgledom pot presekati skozi pragozd starih vkošenjenih navad in predsodkov, ki jih mora biti enkrat konec, ako hočemo, da bo kdaj konec — žrtev pijančevanja.

To naj slavno občinstvo, ki se čuti od abstinentov neprijetno dirnjeno, blagovoljno vpošteva!

Ko bi abstinentje res iskali le svoje časti, kakor se jim sempatje očita, bi bili res milovanja vredni ljudje. Trikrat milovanja vredni: 1. zato ker ne uživajo sladkosti opojnih pijač; 2. zato ker ne žanjejo zato nobene časti ali priljubljenosti, ampak ravno nasprotno; 3. zato, ker tudi po smrti ne bodo imeli nič od tega, kajti »prejeli so svoje plačilo« — četudi ga niso prejeli, da so le po njem hrepeneli. Da, ko bi iskali svoje časti, potem bi bili res norci — kakor jih pivski svet večkrat ljubeznivo titulira — kajti grdo bi se goljufali v svojih tajnih željah.

Nespametno bi bilo tudi, če bi si abstinentje na svojo abstinenco kaj domišljevali, češ, da so boljši ljudje od drugih. Za »boljšega človeka« je treba še marsikaj, ne samó abstinent biti. Abstinenca je vsekako neka lepa lastnost, če je človek abstinent iz plemenitih namenov; toda neabstinentje imajo lahko druge še mnogo lepše lastnosti. »Alius sic, alius autem sic« — služi svojemu Bogu. »Darovi so mnogoteri, Duh pa je eden. Enemu je dan dar čudežev, enemu prerokovanja, enemu dar jezikov. Vse to pa dela en in isti Duh, ki deli slehernemu kakor hoče.« (I. Kor., 12, 4—11.)

Zato pa med abstinenti in neabstinenti ni treba prav nobene domišljavosti, pa tudi nobene zavisti; nobene mržnje in zamere, marveč sloga in ljubezen. Svoboda na vse strani!

16. Svoboda!

Da, svobode prosimo!

Svobode zmerno piti, — a tudi svobode ne piti!

Menimo pa, da abstinentje pivcem malo kratijo svobodo, da bi ne smeli piti. Kateri abstinent bi si v družbi, kjer se pije, osmelil kakemu pivcu prigovarjati ali celo vanj tiščati, da naj ne pije? To bi bila netaktnost. Kaj pa narobe? Kakšna silna sila se uporablja, da bi nepivca pripravili k pitju, to ve ta, ki je skusil! Kaj se vse poskuša, kako sili, pritiska, da bi ga pripravili do tega, da zagrabi za kozarec! Po pol ure, po celo uro ga obdelavajo, da bi ga omajali. In če pridejo skupaj drugič in tretjič in desetič, se to drugič, tretjič in desetič ponavlja. Ali to pa ni nič netaktno? In kak triumf, če ga pripravijo do padca! Po zopet kaka zamera, če ga ne morejo! — Zakaj skoro vsi mladi gospodje, ki so bili prej abstinentje, ko pridejo v pastirstvo, abstinenco obesijo na kol? Nekateri že tudi zaradi tega, ker se abstinence naveličajo, ker je

vino pač »dobro«. Mnogi so pa tudi že povedali, da zaradi tega, ker se ne marajo večno prepirati, ker drugače nimajo miru, a žele živeti v miru. O tem bi lahko navedli kričeče zglede, pa jih rajši zamolčimo.

Vidite, to je tista strašna, neznosna tiranija alkohola, ki se mora enkrat streti! Tista tiranija, ki človeka, kateri je po naravi disponiran za pijačo, mora narediti pijanca, če bi ne hotel! To je svetovni imperializem alkoholizma. Tako in bolj krut kakor politični imperializem. To ravnanje je tako nasilno in surovo, kakor kakemu narodu hoteti vsiliti tuj jezik. Če se nam zde Nemci zoprni, nasilni in brutalni, ko nam po vsej sili hočejo vsiliti svojo nemščino, se nam mora zdeti alkoholizem s temi svojimi manirami ravno tako zoprn, nasilen in brutalen. Človek se mora nehote vprašati, kaki nagibi morajo igrati tukaj svojo vlogo, da se ljudem dela taka sila, da morajo piti? . . .

Eno je gotovo: gostoljubnost toni! Gostitelj, ki gosta ljubi, mu ponudi to, s čimer gostu ustreže. S silo prisiliti gosta, da uživa samo na ljubo gostitelju nekaj, za kar gost ne mara, to je le samoljubje. Ne gostu, marveč le sebi hoče tak »gostoljub« ustreči.

Stvar ima pa tudi svojo zelo resno stran. Tisti, ki imajo trdno hrbtišče in tisti, ki pred alkoholom niso v nevarnosti, tako nasilje že prenesejo, tako ali tako. Kaj pa tisti, ki jim je pijača nevarna, pogubna? . . .

V sorski župniji na Kranjskem se je ob priliki protialkoholne pridige neki pijači vdan človek odpovedal pijači. Držal je dobro. Žena in hči, ki sta prej veliko trpeli pred pijancem, sta bili vsi srečni. — Mož pa pride v slabo družbo. Bilo je pri skupnem delu, pri katerem je prišlo za malico na vrsto — žganje. Mož se ga je branil. A brezvestni tovariši so ga toliko časa zbadali in vanj tiščali, da se je mož omajal, prijel za kozarec in ga zvrnil. Zatvornica

je bila zopet odprta. Znova vzbujena strast se ni dala več potolažiti. Nesrečnež ni znal več nehati piti; pil je kar naprej, dokler ni v pijanosti — poginil.

To je en žalosten slučaj — pa ne edin te vrste. Ali bi se ne moglo končno tudi kakemu duhovniku kaj podobnega zgoditi?...

Torej svoboda in še enkrat svoboda! Abstinente smo tolerantni. Na početku našega »gibanja« jih je bilo že nekaj, ki so stvar tudi v tem oziru pretiravali, da so obsojali tudi tiste, ki res zmerno pijejo. No, ti možje, katerim tudi mi drugi abstinente nismo bili dovolj radikalni, so se premislili ter so vsi — začeli piti; in tako je ta species abstinentov zgignila... Abstinente smo torej tolerantni nasproti pivcem — kljub temu, da je bistvo abstinence propaganda proti alkoholu. Toda dokler se alkohol, zlasti vino, res zmerno in pametno uživa — kdo more in kdo bi si zdrznil kaj reči? Nasprotno, mi ga vsakemu privoščimo, komur dobro stori. Ne le privoščimo — celo damo ga; seveda ljudem, katerim res gre. Vsakemu kajpada ne. Mladim ljudem nikoli; ljudem, katerim je nevaren, tudi ne. Ljudem, ki so pa za to, pa že postrežemo z njim. In če se kaj ženirajo piti vpričo abstinenta, jim tudi malo prigovarjamo, da naj se le nič ne dajo motiti in naj pogumno sežejo po njem.

Toliko tolerance in svobode prosimo tudi abstinentom — in sicer vsem, ne samo tistim, s katerimi »itak ni nič za naredit'« — pa bomo lahko sedeli skupaj pri eni mizi in se dobro razumeli. Mlade ljudi je pa celo dobro pohvaliti, če so abstinente, in jih s tem v dobrem potrditi. In tudi vsak pameten pivec to lahko napravi: »Prav imaš, če se ga ne navadiš. Jaz pa, ki sem ga navajen, ga pa bom malo.«

Torej svoboda!

17. Zgodba o usmiljenem Samarijanu.

Abstinenca je framasonska stvar — slišimo časih od neabstinentov — kako se morete po teh ljudeh ravnati in jih posnemati!

Zgodbo o usmiljenem Samarijanu poznamo. Lepa je. Radi jo pripovedujemo otrokom in odraslim v zgled, kako je treba bližnjemu usmiljenje skazovati.

Toda pomislimo dobro! Beseda »Samaritan« ima danes lep pomen, zveni lepo: Samaritan je usmiljen človek, samaritanjsko delo delo usmiljenja. Takrat, ko je Jezus to zgodbo pripovedoval, pa ni bilo tako. »Samaritan« je pomenilo nekaj prav slabega, zaničljivega. To vidimo iz očitanja Judov Jezusu: »Ali ne govorimo prav, da si Samaritan in da imaš hudiča?« (Jan. 8, 48.) Samaritan je bilo torej malo manj kakor hudič. In vendar je ta grdi Samaritan storil lepo delo, in Bog njegovega dela ni zavrnil, marveč pohvalil in za vse čase postavil v zgled.

Ali ni tukaj nekaj podobnega, kar pri protialkoholnem delu? Bog varuj, da bi hoteli s tem svobodomiselstvo ali prostozidarstvo zagovarjati, ali da bi hoteli reči, da bo to ime dobilo kdaj lep pomen, kakor ime samaritan! Vse prej kakor to. Le to hočemo reči: Če slab človek kaj dobrega stori, zaradi tega dobro delo ne postane slabo. In veseli bodimo, da tudi slabi ljudje store vsaj nekaj dobrega.

Pa še nekaj moramo pri tej zgodbi dobro pomisliti! Dočim je Samaritan ranjenca pobral in obvezal, sta duhovnik in levit šla mimo njega. Zakaj ravno duhovnik in levit? Ta kontrast! Tam Samaritan, tu duhovnik in levit! Na videz malo vreden človek stori dobro delo; duhovnik, poklican dobro delati, pa to dobro delo zanemari in gre hladno mimo.

Kaj hočemo reči na to? Ali ne čutimo, da Jezus, medtem ko hvali zaničevanega Samaritana, obenem obsoja

brezbriznost in trdosrčnost duhovnika? Ali ne zadeva prav ta obsodba tudi tiste duhovnike, ki namesto da bi sami za delo prijeli, se le zgražajo nad tistimi, ki želijo revežem pomagati?

Otroci sveta so modrejši v svojem rodu. Žalibog, da je resnica, da so marsikje na čelu treznostnega dela ljudje, ki ne stojе na pozitivnem verskem stališču, ki jih samo naravni nagibi vodijo pri tem delu. Ali pa smemo zaradi tega to delo samo že obsojati — zato, da sami sebe opravičimo, ki tega ne delamo? To ne bo prava logika. Prava logika bo nasprotno le ta, da, če vidimo, da so nas oni prehiteli, zdaj hitimo, da popravimo, kar smo zamudili, in, če mogoče, one zadaj pustimo.

In to smo napravili ravno pri nas na Slovenskem. Pri nas smo duhovniki, kakor je edino pravo, pri tem delu druge prehiteli. Pri nas smo duhovniki to delo pričeli in ga do danes nadaljujemo. Naša slovenska abstinenca je prav katoliška, če hočete, klerikalna. Da, naši svobodomiselni krogi so jo ravno zato dolgo časa večinoma odklanjali, češ, to je klerikalna stvar.

Protialkoholno delo sicer ni izključno klerikalna stvar, toda v prvi vrsti pa res je, duhovniki smo prvi poklicani k temu »samaritanskemu« delu. Nostra res agitatur. Zato odložimo vse malenkostne pomisleke! S tukaj razvitimi nazori smo lahko zadovoljni abstinentje in neabstinentje. Opustimo torej brezplodno prerekanje o alkoholu in abstinenci in posvetimo se — praktičnemu delu!

B. Praktično delo.

1. Ali se izplača?

V Avstriji se šteje približno 300.000 notoričnih pijancev. Koliko jih pride na nas Slovence, se da po tem izračunati. Mnogo tisočev. Lépo — bolj prav: žalostno veliko število.

Ali se izplača za te ranjence se kaj zmeniti? Se skloniti do njih, jih obvezati, vzdigniti, v gostišče jih peljati in zanje tudi nekaj plačati? Ali pa naj jih pustimo ležati ob cesti, dokler se »v jamo ne zvrnejo«, da bo mir pred njimi?

Notorični pijanci. To so quasi izgubljene eksistence, izgubljene ovce.

V evangeliju beremo, da je dobri pastir popustil 99 drugih ovac in šel za eno samo izgubljeno ter jo tako dolgo iskal, dokler je ni našel. In ko jo je našel, je bil ves srečen in vesel, da jo je zadel na ramo in odnesel k svoji čedi. In ko je žena eno drahmo izgubila, je ravno tako ravnala: vse preiskala, pometla in ne mirovala, dokler je ni našla. In ko jo je našla, je povabila celo svoje sosede, da so se z njo vred veselile.

Notoričen pijanec — izgubljena ovca, izgubljena drahma. Ali ne bomo z njim ravno tako ravnali, kakor nam je »Dobri pastir« v tej priliki dal zgled in spodbudo?

Notoričen pijanec! Koliko moralne mizerije je v takem človeku! Kolika verska zanemarjenost! Kolika nevarnost za nesrečen konec in za večno pogubo! ...

Ali se izplača z njim se pečati?

Toda ne smemo misliti samo na notorične pijance! O, koliko je število ljudi, ki jih ne smemo šteti med pijance, in vendar preveč pijejo. Koliko brez potrebe zapravijo denarja, zatratijo časa, zapijejo molitve, zakrivijo prepira in drugih grehov!

Pa so še ljudje — in tudi teh je legijon — ki redno ne pijejo nič preveč, ampak se le časih kaj spozabijo in ga dobe preveč v glavo. In koliko greha samo vsled tega! Kajti za nečistost je človek takrat najbolj »disponiran«, kadar ga je »malo« v glavi.

Ali se izplača vse te grehe preprečevati, vse te ranjence otimati?

2. Ali smo degenerirani ali ne?

Pred par leti je nekdo nam Slovencem očital, da smo vsled alkohola *d e g e n e r i r a n i*. In mi smo bili ogorčeni in smo protestirali, da nam gre kdo kaj takega očitati! Tudi abstinentje smo zavračali ta očitek in branili našo čast, češ da nismo v tem oziru nič slabši kakor drugi narodi; povsod se približno enako pije. A vsem ta zagovor ni bil všeč, češ da se s tem vendar nekaj koncedira, da smo res nekaj degenerirani, samo da ne bolj kakor drugi. In to bi se ne smelo priznati.

Kaj je resnica? Kdo ima prav? Ali smo degenerirani ali nismo? Kaj je degeneriranje? Oslabljenost telesna in dušna. No, in to je očividni učinek alkohola pri mnogih. Telesna slabotnost, duševna topost, razne bolezni, prezgodnja smrt — to so neujmljivi znaki degeneracije. Kaj niso trdili pred leti, da so fantje vsled žganjepitja taki slabiči, da niso bili pri 20. letu godni za nabor? To je degeneracija. In znaki degeneracije se prenašajo tudi na potomstvo. Otroci alkoholikov, in ne samo alkoholikov, ampak sicer zmernih staršev, a v slučajni pijanosti spočeti, so duševno omejeni, telesno slabotni in podvrženi

raznim boleznim: božjastni, živčno bolni, zopet k pijančevanju nagnjeni itd. Tako se prenaša degeneracija v potomstvo; rod slabi.

To so stvari, ki se ne dado utajiti. Vsled alkohola ljudje degenerirajo, to je nespodbitno. Ne more se torej reči, da je narod kot tak degeneriran, pač pa mnogi posamezniki. Seveda to ni samo pri nas Slovencih, marveč prav tako pri Nemcih in drugih narodih, če ne še bolj. Saj neka nemška protialkoholna knjiga nosi naslov »Das deutsche Laster«! Zato je krivično, da se degeneracija očita samo nam Slovencem. Povsod se veliko pije in povsod so učinki nezmerne pitja — degeneracija — enaki.

Lepo je, da ljubimo svoj narod in se potezamo za njegovo čast. Vendar ne s tem, da bi tajili neko ljudsko napako oziroma nje posledice. Narodu je pomagano samo s krepkim delom, da se te napake in nje nesrečnih posledic znebi.

Zato pa na praktično delo za streznenje našega ljudstva!

3. Ali pa je kaj uspeha?

Če ima treznostno delo res kaj sadu, je to res važno vprašanje, zlasti za protialkoholne bojevnike same. Kajti prazne slame nikdo rad dolgo ne mlati.

Torej ali je kaj uspeha?

Najprej bodi konstatirano, da največji uspeh našega treznostnega gibanja je pri duhovnikih samih. Tu se to delo največ pozna. Vsaj na Kranjskem. Če tudi po drugih deželah, ni toliko znano; a brez učinka gotovo tudi ni. A na Kranjskem vsaj — kolika razlika v tem oziru med prej in sedaj! Premnogi duhovniki sploh ne pijejo več redno, četudi niso izraziti abstinentje.

Tistim gospodom, ki sami zase ne čutijo potrebe piti, marveč pijejo samo v družbi zaradi splošne navade, bi bilo

svetovati, da bi zaradi propagande tudi v družbi ne. Kajti glavni namen abstinence je ravno ta, da se prelomijo stare pivske navade, ki so največ krive, da je toliko pijančevanja in pijancev. Tako bi jim svetovali; toda vendar — svoboda! V Švici n. pr. je polovica protestantskih pastorjev abstinentov. Mi še davno ne bomo tako daleč, ako bomo sploh kdaj. Vendar so pri vsem tem uspehi tudi pri nas pri duhovščini sami zadovoljivi.

O uspehih protialkoholnega gibanja je leta 1912 pisal »Zlati dobi« častiti gospod profesor dr. J o s i p M a r i n k o , ki je, dasi že v letih, velik prijatelj tega gibanja in pomni dobro tudi prejšnjih časov, ko abstinence pri nas še niso poznali:

»V zadnji »Zlati Dobi« po mojih mislih malo preveč vzdihujete. Verjemite mi, da abstinence gibanje ni brezuspešno — torej Vaš trud ne izgubljen.

Jaz precej pridem v dotiko z Gorenjci, Dolenjci in tudi z Notranjci, zato vem, da se res povsod preveč pije, — ali prav v veliko krajih vendar manj nego poprej, ko ni bilo še tega gibanja. Zlasti pitje šnopsa pri mladini — in ta je naše upanje — precej zginja. Tukaj ga fantje po veliki večini več ne pijo. Ako pa preženemo šnops, smo dosegli več nego polovico, — kajti to je pravi hudič.

V »Zlati Dobi« ste zapisali, da so se poboji precej na Dolenjsko preselili. To je res. Pa veste, odkod to prihaja? Povem Vam jaz: Šnops je dobil na Dolenjskem domovinsko pravico. To daje krepelce v roko!

Ko sem bil pred 35 in več leti na Dolenjskem kaplan, se ni dobilo žganje v nobeni gostilni. Pilo se je veliko, a le domače vino, in pobojev ni bilo. Ko pa je okoli l. 1880 trtna uš jela vinograde končavati in jih je tudi res končala, so jeli žganje piti — in sedaj ga ponekod grozno pijo. Šnops je najhujši sovražnik, dasi s tem ne trdim, da vinopitje ne škoduje.

Kar se tiče vina, tudi o tem lahko rečem, da ga vsled abstinenci gibanja manj pijo mnogi, celo taki, ki abstinenti zabavljajo. Zlasti kar se tiče duhovskih krogov, smelo trdim, da se pije trikrat manj nego pred dvajsetimi ali tridesetimi leti. Evo Vam vendar lepih uspehov!

Marsikdo sicer malo pozabavlja, misli si pa: prav ima pa vendarle abstinent, — in se vsaj nekoliko preмага.

Tudi jaz sem med tistimi. Nisem popoln abstinent, abstinence pa spoštujem, in ko bi bil 20 do 25 let star, bi bil najbrž sam abstinent. Če pa človek pije od mladih nog nad 40 let, ni lahka reč reči: nič več. Tudi priporočam in bom priporočal abstinenco; hud bi bil le na takega abstinenta, ki bi mi očital, zakaj sploh še vino pijem.

Prilagam za Vaše namene 10 K. Ob priliki pošljem še...«

Tako ta zanesljiva priča.

Splošno pa je res, da kakor se protialkoholno gibanje med duhovščino samo veliko pozna, tako pa je **med ljudstvom še premalo uspeha**. Vojni kurat g. M. je sicer vedel povedati, da mu je neki vojaški zdravnik rekel, da pri nobeni narodnosti ni abstinentska ideja tako udomačena kakor pri Slovencih. To je za nas veselo spričevalo, ki potrjuje, da trud vendar ni zastonj. A dokler bodo n. pr. starši še vedno dajali otrokom vina ali celo žganja, smo še daleč od cilja!

Zakaj tako?

Uspeha popolnega ne bo tako kmalu, tudi tam, kjer se dela zoper pijančevanje intenzivno. Koliko manj, ako se ne dela! Kajti treba je izkoreniniti stoletne predsodke in razvade. Vendar kjer se energično in vztrajno dela, se alkohol brez dvoma umika in zgublja tla. — In uspeh, dasi ne tako viden, je že ta, če alkoholizem ne napreduje. Kajti če se mu ne ustavljamo, bo le naraščal, in sicer rapidno; zakaj v tej uživanja željni dobi hočejo ljudje

vedno več uživati. Škof Egger pove, da je v Švici v letih 1840—1894 poskočil konsum piva od 50.000 na 1,520.000 hektolitrov. Torej se je v 54 letih potridesetoril. Podobno naraščanje se opaža tudi v drugih deželah. V Nemčiji je v letih 1886—1892, torej v šestih letih, poskočil konsum za 800 milijonov mark. Ako se ji torej ne ustavljam, nas bo ta povodenj zalila.

A ne le, da ne napreduje, marveč pijančevanje nazaduje, kjer se mu krepko ustavljajo. Ko bi se bilo **povsod** tako energično delalo, bi bili v **15 letih**, od kar smo razvili zastavo protialkoholnega boja, drugačni uspehi. Ko bi se duhovščina in učiteljstvo enodušno in z združenimi močmi vrgli proti nasprotniku, bi lice naši domovini prenovili. In koliko bi naše narodno gospodarstvo s tem pridobilo! Koliko pa versko življenje — zlasti med moškim spolom!

Uspehi torej so. A lahko bi bili večji. In večji bodo, če bomo bolj delali.

4. Zdaj je čas.

Med vojsko je naša akcija skoro popolnoma počivala. Pisalo se je nekaj o tem, tudi pričkali smo se; a agitatorično in organizatorično delo je mirovalo. Predavanj o tem ni bilo in pridig le malo. Statistika se ni vodila; izkazi udov se niso vpošiljali.

Zdaj je pa zopet čas, da se delovanje poživi. Ljudje so začeli zopet pijančevati, da je groza. Neverjetno visoke cene pijače jih pri tem nič ne ovirajo.

Na pragu nove dobe smo. Gotovo je, da se po vojski začne nova doba, novo življenje. Vse bo treba začeti znova zidati. Ali hočemo to novo dobo začeti z velikim pijančevanjem — kakor se je zdaj pričelo?

Svet se zvija v preporodnih bolečinah. Nove državne tvorbe se porajajo. Tudi mi Slovenci zdihujemo po narod-

nem odrešenju. Nekaj svobode in samostojnosti bomo dosegli na vsak način. Naj pa že mislimo o tem tako ali tako; eno je gotovo, namreč to, da vsi duhovniki brez razlike želimo našemu narodu lepe bodočnosti.

Za to lepo bodočnost pa moramo tudi delati. Sama vnanja oblika naše domovine nam še ne bo prinesla vse sreče. Ljudje morajo biti dobri, srečni, potem bo domovina srečna. Ljudstvo se mora versko preroditi.

Ali pa si moremo misliti prepород ljudstva brez treznosti? Ali bo res pijanosti vdano ljudstvo materijalno in moralno krepko? Gotovo, gotovo: za gmotno in nravno blagostanje ljudstva je neogibno potrebna podlaga **treznost**.

Gradimo to podlago! Zdajle poprimimo, zdajle pri prehodu v novo dobo! Prevenirajmo tisto gorostasno popivanja in ž njim združeno vsakovrstno razuzdanost — ples, zapeljevanje, nečistost —, ki se bo pričela, ko se vojaki vrnejo domu!

Zasnujmo povesod protialkoholno organizacijo!

5. Povesod?

Najprej bodi povedano — kar se že samo ob sebi razume —, da to ni povelje, ampak le vzpodbuda in prošnja.

Gotovo pa je, da se na Slovenskem (kakor tudi drugod) povesod preveč pije in se vsled tega preobilnega pijta povesod zgodi veliko drugega zla.

Na Slovenskem pijejo zlasti — tako je bilo vsaj pred vojsko: na Dolenjskem veliko vina, a tudi žganja in piva. Na Gorenjskem posebno veliko žganja. Tudi na Notranjskem zadnje čase poleg drugega veliko žganja. Posebno veliko se pije sploh zlasti v tržaški in

goriški okolici. Ples in onečeščevanje praznikov gre seveda s tem vštric. Na Štajerskem poleg vina čudovito mnogo žganja. Na Koroškem pa veliko vsega, kar hočete.

Boj zoper tega zajedavca in sesalca ljudske blaginje je torej potreben povsod.

Pa se je ugovarjalo: Na Dolenjskem (kar velja morda tudi za druge vinske kraje) ni notoričnih pijancev. — Prvič to ne bo več res, če je tudi morda časih bilo res, ko Dolenjci še niso poznali žganja. Drugič pa, če bi bilo to tudi res, se vendar p r e v e č pije. In koliko preveč! Kaj je treba po Dolenjskem in drugih vinskih krajih toliko piva? In kaj jim treba šele grdega žganja, ko imajo toliko vina? Kaj jim je sploh treba toliko gostiln, ko imajo vino doma? Kaj se godi po hramih in zidanicah, kdo tega neve? In kdo neve, kako ravno po teh krajih vsled tega pitja trpi šesta božja zapoved?

Po Kranjskem je zdaj uradno zaukazano v s e m š o - l a m brez razlike, da morajo mladino poučevati o nevarnosti in škodljivosti opojnih pijač, mladino od njih odvračati in organizirati, t. j. vpisavati število »Mladih junakov« ter njih število vsako leto izkazati.

Kakor je to ukazano v s e m š o l a m, tako se sme priporočati tudi vsem župnijam, da odrasle o tem poučujejo in v ta namen organizirajo. Nikjer to delo ni odveč.

6. Žganju slovo — pa zares!

Na eno reč je treba posebe opozoriti. Namreč boj zoper žganjepitje bo zdaj nekoliko lažji kakor sicer. Žganja se zdaj razmeroma malo pije; pije se izvečine vino. Špiritovega žganja skoro ni dobiti. Tudi kuhanje žganja iz sadja je vsaj nekoliko oteženo, ko ni toliko kotlov. Vsled tega so se nekateri — prisiljeni — vendarle odvadili žganja.

To priliko je treba porabiti in izrabiti! Ložje je kako stvar preprečiti, da se ne vpelje, kakor že vpeljano odpraviti. Poslužimo se tega nasproti žganju! Pozovimo ljudi, naj žganja nikar ne vpeljujejo! Če so zdaj brez njega prestali, bodo tudi odslej. — Posebno še po vinskih krajih, kaj je treba tam žganja? Nobene kaplje naj ga ne pripeljejo več v faro! Zaprite mu vrata in okna, da ne pride več blizu!

Tako imenovana 2. stopnja zdržnikov — zdržati se žganja —, ki sicer nima prav veliko pomena (ker so se namreč vpisavali večinoma taki, ki ga že sicer ne pijejo, ali bi ga vsaj nikakor ne smeli piti, n. pr. dekleta), bi bila pa tu na mestu. Ljudje naj se zavežejo in zapišejo, da žganja ne bodo več pili in ga ne uvajali. Pa ne samo ženske, tudi moški! Ravno te je treba pozvati in privezati. Ako bi jih sicer ne bilo mogoče dobiti za to, jih bo morda mogoče zdaj, ko jih je vojska žganja odvadila. Nikar se ga zopet vaditi!

To bi bil dosti lahek, a lep uspeh. Ne zamudimo te prilike, da tega vraga, ki je napravljaj največ zla med našim ljudstvom, odpravimo iz naše srede.

Podobno se lahko reče o pivu. Tudi piva je zdaj malo, ali je pa tako slabo, da ni za uživati. Kjer ga sedaj ne pijejo, naj ga tudi po vojski ne uvažajo! Kaj je zopet treba piva po vinorodnih krajih? Kaj treba n. pr. da ima v Novem mestu, sredi slovenskih goric, nemška pivovarniška družba cel velik magacin, da se po vseh novomeških gostilnah to nemško pivo toči in da ga kmetje, ki imajo svoje gorice, po teh gostilnah pijejo? Povejte vendar ljudem, da naj imajo pamet in ne pljujejo v lastno skledo!

Žganju slovo! smo že mnogokrat klicali. Zdaj bi šlo to lažje in zato naj gre res!

7. Brez organizacije ne gre.

Moč organizacije poznamo. Za vsako večje podjetje, pri katerem je treba združenih moči, je potrebna organizacija. Če hočemo pijančevanje trajno omejiti in pitje v pravo mero in mejo spraviti, je to — pri tej širni in silni oblasti alkoholizma — tako veliko podjetje, da se brez organizacije ne dá nič doseči. Samo pridigovanje in svarjenje pred nezmernostjo odleti kakor bob od stene.

Pater Elpidij, ki je ne le apostol abstinence, ampak predvsem ljudski misijonar, pravi, da pozna neko malo mesto, v katerem je v tretjem letu po misijonu 12 moških umrlo v deliriju, neprevidenih, in v neki manjši kmetski župniji mu je rekel župnik: Zadnjih šest mož, ki so tukaj umrli deloma nenadoma, deloma v deliriju, se je vseh udeležilo misijona, pri katerem je bila pridiga tudi o pijančevanju. (Tam šele mora biti degeneracija!)

Če torej resno hočemo žeti kake uspehe, ni dosti le pridigovati o nezmernosti, marveč moramo imeti neko institucijo ali organizacijo, ki trajno odbija alkoholizem nazaj in mu skuša kar največ mogoče območja vzeti; in ki zlasti v z a m e v v a r s t v o b i v š e a l k o h o l i k e, kateri se želijo poboljšati, ter jim daje moralno oporo, da morejo pri svojem sklepu vztrajati. Če bi imeli tako institucijo v vsaki župniji, kakor je res v vsaki potrebna, in če bi to ne bilo nekaj mrtvega, ampak bi organizacija res živela in gibalala, tudi moč alkoholizma, kakor je silna in vkoreninjena, ni tolika, da bi se ne dala omajati in omejiti. In mnogo zgubljenih ovac, bivših pijancev, bi rešili.

Da, **pijancev rešili!** Naše delovanje se še vedno preveč omejuje na to, da pijančevanje preprečujemo in neokužene varujemo pred okužbo — kar je gotovo važno, a lažje —, malo pa storimo za to, da bi tudi okužene oteli, to je pijance rešili. Zdi se, da smo nad njimi obupali in da

se še vedno držimo starega reka: Pijanec se spreobrne, kadar se v jamo zvrne. A danes ta rek ne velja več popolnoma. Pijanec se spreobrne tudi, kadar se pijači popolnoma odpove in postane abstinent. Malo piti mu ni mogoče, a nič piti mu je mogoče — ako ni od alkohola že tako ruiniran, da nima nobene volje več. Teh revežev, teh zgubljenih ovac, torej ni kar tako tjavendan puščati, češ, da ni ž njimi nič narediti. Vsaj poskusiti je treba vsakega rešiti. Reši se pa s tem, da se pijači popolnoma odpove. In da bo ložje držal, naj se vpiše v Sveto vojsko, naj bere protialkoholne spise in hodi k protialkoholnim shodom. Obenem pa seveda svete zakramente pogosto prejema! Varuje naj se družbe pijancev in drži naj se družbe abstinentov. Zato je potrebna organizacija! P. Elpidij pripoveduje, da je našel po lokalnih organizacijah »Kreuzbündnissa« po 5, 10, 20, tudi 100 in več bivših pijancev. (Koliko jih vendar morajo imeti!) In nemške organizacije, posebno protestantski »modri križ« izkazujejo v svojih statistikah tudi, koliko imajo med svojimi udi rešenih pijancev.

Trud torej ni zastoj. Da se nekaj doseči, in sicer nekaj znatnega in trajnega. A le s sistematičnim in energičnim delom, s krepko organizacijo.

Tako organizacijo že imamo. Imenuje se »Sveta vojska«.

8. Zakaj »Sveta vojska«?

To ime nekaterim ne ugaja. Vojska! To je preostro, prebojevito.

Toda zdi se, da tisti, ki tako mislijo, ne uvidijo, kako silovita moč je alkoholizem, kako je s tisočeriimi koreninami in nitkami vraščen v ljudstvu, kako težko je kaj pri njem opraviti. Ne mislijo se ga dovolj energično lotiti. Menijo, da se mu da priti do živega z rokavicami, in da to zadostuje. — Ne, ne, na tak način bomo sicer sempatje

nekaj kozarcev alkohola zabranili, toda bistveno razmer ne bomo nikoli preuredili. To pa je ravno potrebno — razmere bistveno spremeniti —, če nočemo, da bi se prežalostne zgodbe pijančevanja ne ponavljale in infinitum, skoz stoletja in stoletja. Ali naj možje vedno v deliriju umirajo, ali naj se božja beseda vedno po gostilnah ubija, ali naj se otroci vedno v pijanosti spočejajo, ali naj se obupni prizori po družinah pijancev brez konca ponavljajo? Razmere se morajo tako spremeniti, da se take reči, vsaj v veliki večini, ne bodo več dogajale. To mora biti naš cilj. — Ali pa je to mogoče? Mogoče! Če je bilo drugod, bo pri nas tudi. Le energično moramo delati na to.

To pa ne bo šlo zlahka in naenkrat. Opraviti imamo s silno trdovratnim nasprotnikom. Njemu nasproti je treba res boja, ne sicer fizičnega, marveč duhovnega, moralnega. Zato menimo, da beseda »vojska« tukaj ni prehuda — če se namreč stvar vzame tako resno kakor je —, saj to ni krvava vojska, marveč mirna, sveta. Da, sveta! Tudi ta beseda ni nič pretirana. Za svete reči se gre: za izpolnjevanje božjih zapovedi, za posvečevanje Gospodovih dni, za sveti mir po družinah, za sveto čistost, za srečno smrt, za rešitev Bogu dragih duš.

Prečastito ljubljansko knezoškofijstvo je naziv »Sveta vojska« odobrilo. Sinoda in Instructio pastoralis govorita večkrat o »bellum sacrum«. Ime je torej uradno sprejeto in ni vzroka, da bi se ga mi bali ali sramovali izgovoriti. Ljudje naj se ga le navadijo in vedo, da se gre za nekaj svetega, nekaj resnega.

Vendar pa končno ime ni glavna stvar. Glavno je to, da se kaj dela. In zato, če se kdo ne more sprijazniti s »sveto vojsko«, naj pa ostane pri »družbi treznosti«, da jo le res vpelje in marno vodi. Morda se v cerkvi rabi krotkejša ime »družba«, izven cerkve pa »vojska«. »Družba

treznosti« se lahko imenuje zaenkrat toliko bolj, ker se sprejemnice, ki se dobe pri Ničmanu v Ljubljani, tiskane še pred ustanovitvijo »Svete vojske«, glase še na ime »Družbe treznosti«.

*
*
*

Ravno tako kakor besede »Sveta vojska« se pa opri-
mimo tudi naziva »**Mladi junaki**«, to so šolarji-abstinentje. Nemci imajo za to otroško organizacijo ime »Schutzengel-
bund«, česar nikakor ne moremo doslovno posloveniti. Torej se je izbral izraz »Mladi junaki«. Če se pomisli, kako zapeljiva je moč alkohola samega na sebi in kolikemu zapeljevanju k pitju so izpostavljeni že otroci, in to večkrat od strani staršev samih, moramo reči, da, če to premagajo, je res nekaj junaštva, zato zaslužijo to ime. In zato ga jim tudi privoščimo! Naj ta izraz le pride v navado!

Pri otrocih se mora zahtevati poleg zdržnosti od alkohola tudi zdržnost od tobaka in kletve. »Dobri temp-
larji« imajo organiziranih več stotisoč otrok, ki od njih zahtevajo ravno to troje, a poleg tega še zdržnost od kave. (In to brez nadnaravnih motivov!) Tudi katoliški Nemci imajo v »Schutzengelbundu« organiziranih nekaj stotisočev otrok.

Na Kranjskem je zdaj, kakor pouk o alkoholizmu po šolah, tako tudi organizacija šolarjev-abstinentov oficielno predpisana. Šolska vodstva morajo vsako leto podati izkaz vpisanih zdržnikov-mladih junakov. To delo mora vršiti učiteljstvo. A tudi katehet bo gotovo rad pomagal. Saj končno smo mi pri tem najbolj prizadeti. Nostra res agitatur. Najbolje, če delata katehet in učiteljstvo v tem dōgovorno. — Posebno pa naj katehet pazi, da utrdi v tem sklepu, da ne bodo pili, šolarje zadnjega šolskega leta. Pōzove naj jih, da naj prestopijo ob izstopu iz šole (pri 14. le-

tu) iz družbe »Mladih junakov« v »Sveto vojsko« med odrasle abstinente. To naj se zgodi že o kresu tistega leta, ko so otroci zadnje leto v šoli.

Po drugih deželah izven Kranjske, kjer to učiteljstvu še ni predpisano, bo pa moral v prvi vrsti večinoma le ka-tehet sam za to skrbeti.

9. Kako se vpelje?

Marsikje je že vpeljana. Kjer pa še ni, naj bi se de-lalo nekako takole:

Nekateri pravijo: moram prej pot pripraviti. Po na-šem mnenju ni treba mnogo pota pripravljati; stvar naj se kar energično zagrabi. Bolj kakor pot pripravljati je treba skrbeti potem, da po prvem ognju zopet vse ne ugasne.

Vpelje jo lahko domači govornik ali tuj. En sam govor je premalo. Železo se mora razbeliti, potem se kuje; a en govor ga ne razbeli dovolj, ne razrahlja src zadostno. Če d o m a č i duhovnik sam v roko vzame, lahko govori o tem nekaj nedelj zapored. A ne preveč nedelj, da se ljudje ne naveličajo. Morda tri, štiri, kvečjemu pet. Sedem nedelj bi že težko prenesli; pijanci bi začeli izostajati ali iz cerkve uhajati. Kjer sta dva duhovnika, naj bi seveda govorila o tem oba, da slišijo vsi ljudje.

Ako se povabi t u j duhovnik, mora seveda vse eno nedeljo opraviti. Govoriti mora vsaj trikrat: pri obeh do-poldanjih božjih službah (če je le ena sv. maša, potem se-veda le pri eni) in pri popoldanski; po končani božji službi pa v društveni dvorani ali sobani. — Vsekako pa mora v tem slučaju domači duhovnik prihodnjo nedeljo še enkrat o tem govoriti, da nauke tujege govornika potrdi in raz-loži, kako hočejo zdaj priporočeno reč izpeljati in voditi.

Tuj govornik! Kakor za druge izredne prilike in po-trebe, tako menimo, da bi tudi za to reč bilo koristno po-

vabiti tujega govornika. Govornik se dobi pri osrednji ali pri pokrajinskih centralah »Svete vojske«. Ako bi pa ti ne mogli vsem zahtevam ustreči, bi bilo dobro, če bi bil v vsaki dekaniji po en duhovnik, ki bi bil nekak specialist za to reč in bi ga lahko vabili v dekaniji na vse kraje, kjer bi želeli imeti govor o tej zadevi.

Govoriti se mora 1. o nesrečnih posledicah pijančevanja, 2. o potrebi boja in načinu organizacije. Dobro je govoriti tudi o tem, kako naj se ljudje pijančevanja varujejo, kaj uživajo in drugim uživati dajejo. Vendar se to zadnje lahko tudi prihrani na poznejši čas, ko je »Sveta vojska« že vpeljana.

Potem ko so ljudje z govori dovolj preparirani in jim je organizacija razložena, naj se pozovejo, da se priglasijo k pristopu. Vprašanje je, kje in kako naj se priglašajo? Pater Elpidij ima navado, da ljudi kar »ujame«. Razdeliti jim da listke v cerkvi po klopeh, da se kar tam — medtem, ko pridigar, po končanem govoru, še na prižnici stoji in čaka — torej da se kar tam v cerkvi zapišejo. Ko so listki napisani, jih pobero. Ali pa se mu hodiho takoj po pridigi sami priglašat k obhajilni mizi ali tudi k vratom, kjer čaka nanje zapisovalec. Na ta način se jih gotovo največ dobi. Če tudi drže, je pa vprašanje.

Zato menimo, da je bolj zanesljivo, če se ljudje priglašajo ali v zakristiji, ali v društveni dvorani ali v župnišču. Prišlo jih bo manj, kakor če se ujamejo, a upati je, da bodo bolj vztrajni. Pač pa naj se to zgodi takoj tisti dan, ko je železo dovolj razbeljeno.

Boljši kot navedena dva načina bi bil pa sledeči: V neki župniji so drugi dan potem, ko so bile tri pridige o pijančevanju, šle pogumne in požrtvovalne Marijine hčere od hiše do hiše nabirati udov »Svete vojske«. — Ta način je boljši od prvega in drugega. Kajti

preveč sile ljudem delati, ni dobro; malo je je pa potreba; če se prepušča odločitev popolnoma njim samim, ne bodo naredili nič. Ta način bodi priporočen, kjerkoli imajo take pogumne in požrtvovalne agitatorje ali agitatorice.

Pri vpisovanju naj plačajo udje po 20 vinarjev v p i s - n i n e in naj se jim izroče »o b v e z n i c e«, da jih doma podpišejo in pri sprejemu oddado. Te obveznice so precej važne, ker se človek čuti vendar malo bolj trdo vezanega, ako se pismeno zaveže, da bo gotovo dobo to in to držal. Zato naj se »obveznice« nikar ne opuste.

Zavežejo se lahko ljudje za različno dobo: najmanj za eno leto, lahko pa tudi za več let ali za celo življenje. To naj se jim pove in naj se tudi v imeniku zaznamuje, ako se je kdo obvezal za več kakor za eno leto.

Ako ne drugikrat, naj se »Sveta vojska« vpelje vsaj pri m i s i j o n u. Takrat bi, če več ni mogoče, utegnil za silo zadostovati o tem en sam cel govor; a ta mora biti temeljit in ognjevit. Kajti takrat so srca že itak razrahljana in za dobro sprejemljiva. Ta govor bodi bolj proti koncu, a ne prav na koncu. V nadaljnih govorih se je treba vsaj še nekoliko ozirati na to. Seveda bi bilo tudi pri misijonu želeti dveh ali treh govorov o tem (kajti če je en sam, niti vsi ne slišijo); en govor zadostuje le za veliko silo, če drugače ni mogoče. — Toda samo pridigati o tem, ni dovolj; ustanoviti se mora »Sveta vojska«; sicer bo govor izdonel — brez uspeha ali vsaj trajnega uspeha ne bo. Govoriti o pijančevanju, a organizacije ne zasnovati, se pravi ribe splašiti, a jih ne v mrežo vloviti. — Tudi ta govor naj po končanem misijonu domači duhovnik še s kakim svojim govorom potrdi.

Torej če že prej ne, vsaj pri misijonih, ki bodo po vojski po vseh župnijah, naj se ustanovi »Sveta vojska«.

Ta, če se bo prav vodila, bo kolikortoliko pomagala ohraniti uspehe celega misijona.

Ko so udje priglašeni, potem naj se izvrši **sprejem**. To naj se zgodi takoj prihodnjo ali eno prihodnjih nedelj. Sprejem se izvrši ali v cerkvi ali v društvenih prostorih. V cerkvi bo najbolje pri ali po popoldanski božji službi. Menda bo sprejem v cerkvi napravil večji vtisk, posebno če se nekoliko slovesnejše napravi.

Izvrši se sprejem takole: Najprej kratek nagovor, v katerem voditelj lahko razloži motive »zaveze«, ki so izraženi v obljubni formuli: »v večjo čast božjo« itd. Tudi jim pove, da ta »zaveza« ne veže pod kakim grehom, a jih vendar opominja k zvestobi dane besede in k vztrajnosti. Nato se prebero imena priglašениh; ne toliko »zaradi lepšega«, marveč da se vidi, če so res vsi priglašeni navzoči. Obenem oddado »obveznice« in se jim razdele sprejemnice. Potem skupno molijo »zavezo«, dalje z odpustkom obdarjeno molitev in še kak očenaš k sv. Janezu ali za spreobrnjenje grešnikov, pijančevanju vdanih. Za konec naj zapojejo kako pesem.

Ako je bil sprejem v cerkvi, je vendar potrebno, da se po končanem sprejemu člani zberejo še v dvorani. Tam je ustanovni shod »Svete vojske« kot svetnega društva, pri katerem se voli odbor in zaupniki ter se lahko še o marsikaki stvari pogovore, kar v cerkvi ni mogoče: kako naj se za stvar dalje agitira, kako nadzoruje, če člani »zavezo« drže, kako naj berejo in širijo svoje glasilo itd.

Kdor se priglasi med letom, se mu da sprejemnica in se vpiše v imenik, slovesno se pa sprejme ob prihodnjem družbenem prazniku.

Te določbe veljajo — omissis omittendis — tudi za župnije, kjer je organizacija že vpeljana.

10. Kako je urejena?

»Sveta vojska« je cerkvena družba, a obenem tudi svetno, od vlade priznano društvo.

Vodi jo lahko duhovnik, a vodi jo lahko tudi lajik. Seveda so razmere pri nas take, da brez sodelovanja duhovnikovega ne bo šlo. Če duhovnik ni sam predsednik, mora biti vsaj duhovni vodja. Zato pa je na duhovnikih pri tem vse ležeče. Če se ti zavzamejo za stvar, bo šlo dobro; če ne, ne bo nič. Vendar pa, če ima duhovnik lajika, ki se za to stvar živo zanima in ima tudi zmožnost za to, more, ako hoče, predsedstvo njemu prepustiti; seveda on mu bo moral stati s svojo avtoriteto in pomočjo ob strani.

Odbor šteje 5 članov, ki si izmed sebe izvolijo predsednika, tajnika in blagajnika. Odbor mora imeti večkrat seje, najbolje vsak mesec, a najmanj vsaj štirikrat na leto.

Da društvo lahko svoje delovanje v podrobno razvija — ude nabira, nadzira, če svojo zavezo drže, če se drži policijski red po gostilnah, če se brez licence pleše, itd. itd. — naj odbor izbere izmed udov z a u p n i k e. V vsaki vasi naj bo po en zaupnik. Tudi zaupniki se lahko udeležujejo sej, a le s posvetovalnim glasom.

Članarine, obvezne, ni nič. Pač pa naj se pobirajo pri občnem zboru radovoljni darovi, ki se — kolikor se doma ne uporabijo — pošljejo z izkazom udov vred osrednjemu vodstvu »Svete vojske«. Za »Sveto vojsko« je lahko nekaj darovati; saj ona ljudem denar prihrani.

Člani so dvoje vrste:

1. Pravi udje, t. j. abstinentje, ki ne pijejo nobenih opojnih pijač.

2. Podporni udje, t. j. zmerniki, ki so prijatelji in podporniki zdržnikov, in ne pijejo nobenega žganja, druge pijače pa le zmerno.

Nekoliko pojasnila o tem!

Kakor že povedano, so se zahteve pri protialkoholnih organizacijah vedno bolj poostrovale. Najprej se je zahtevala samo splošna z m e r n o s t in zdržnost od žganja, in še ta »po možnosti«. — Potem je nastopila popolna z d r ž n o s t. A ne sama. Da bi se vsem omogočil pristop, so se napravile tri stopnje. — Ko se je izkazalo, da je to neprilичno, da se mnogi ne spoznajo, kako je s temi stopnjami, so se skrčile na d v e. — Nazadnje so pa prevladali strožji elementi in zahtevali, da se organizirajo samo abstinentje.

To so argumentirali tako: Zmernost je cilj, abstinenca je sredstvo, boj. Mi pa organiziramo samo bojevnike. Zmernost je že sad boja, zmeren mora biti vsak, torej zmernikov ni treba šele organizirati.

Ta proces se je izvršil pri večini modernih protialkoholnih organizacij. Tako pri katoliškem »Kreuzbündnissu« na Nemškem in pri katoliški »ligi« v Švici; dočim so bila druga društva že spočetka izključno abstinentna.

Sprememba se ni izvršila vselej gladko. V Nemčiji je bil večleten boj med strožjo (abstinentno) in milejšo (zmerno) strujo. Zmagala je strožja. In čudno! Zatrjujejo večkrat, da odkar so jeli organizirati samo abstimente, da gre mnogo bolje.

Kaj pa pri nas?

Priznati moramo, da so na Slovenskem in Hrvatskem za popolno abstinenco neugodnejše razmere, kakor marsikje drugod. Skoro polovica slovenske in hrvatske zemlje je vinorodna; skoro polovica pa kraška, kjer je težko dobiti dobre pitne vode.

Priznati pa tudi treba, da 2. stopnja doslej ni imela mnogo pomena. Če bi se zanjo priglašali res taki, ki jim je žganje nevarno in pogubno, to bi bilo seveda nekaj. A vpi-

sovali so se večinoma taki, ki žganja itak ne pijejo ali bi ga vsaj nikakor ne smeli piti, recimo dekleta, in to dekleta Marijine družbe. Za popolno zdržnost nima poguma, ut aliquid fecisse videatur, pa obljubi, da žganja ne bo pila, — ki ga že itak ne. Kvečjemu da s tem pokaže malo simpatije celemu gibanju, drugega profita pri tem ni veliko.

Ako bi se priglašali na 2. stopnjo res taki, ki bi sicer žganje pili, ali pa taki, ki s tem, da se vpišejo na 2. stopnjo, hočejo — dasi niso abstinentje — treznostno gibanje krepko podpirati, to je pa kaj drugega. In tako naj bi se res godilo!

Že spredaj je bilo rečeno: Zdaj je čas, da žganjepitje definitivno zatremo; zdaj, ko ga ni; zdaj, ko so se ga ljudje odvadili. Nedavno mi je pravil neki župnik, da mu je neki bivši žganjar na vprašanje, kako se počuti, odkar žganja ne dobi, odgovoril: Prav dobro, zdrav sem, lahko delam in kako lahko jem, prej pa mi nobena jed ni dišala, kvečjemu kako kislo zelje. — **A če te ljudi tako pustimo, je več kot gotovo, da bodo začeli zopet žganje piti, kakor hitro ga bodo zopet dobili. Zato velja jih organizirati, zavezati in zavezane držati, da ne zaidejo v prejšnjo močvaro. Pova- bimo jih k pristopu v Sveto vojsko na 2. stopnjo (če na 1. ne marajo)! Povejmo jim, kako jim je zdaj to lahko, ko so ga odvajeni; a kako jim je tudi potrebno, ker se ga bodo sicer zopet navadili in poznejše teh ljudi lahko postane hujše od prejšnjega. S takimi ljudmi naj se napolni 2. stopnja »Svete vojske«; to bo nekaj izdalo!**

Ravno tako ima pomen, in še kolik pomen, ako se zlasti inteligentje (duhovniki, učitelji i. dr.), ki jim je abstinenca pretežka, priglasijo za 2. stopnjo, in sicer zlasti iz tega namena, da bodo namene »Svete vojske« pospeševali. To so res »prijatelji in podporniki« prvobojevnikov-abstinentov, ki jih je »Sveta vojska« iz srca vesela in brez katerih sploh izhajati ne more. In takih prijateljev tudi precej ima.

Drugi pa zopet žive v zmoti, da če niso abstinentje, tudi za to reč nič delati ne morejo in ne smejo. Kajti abstinenca jim je nekak očitek, zakaj da oni pijejo. Ker menijo, da je abstinenca naperjena proti njim, so tudi oni naperjeni proti njej! A to je zmota, zelo nesrečna in škodljiva zmota, ki dela neslogo med nami in povzroča, da mnogi, ki bi lahko pomagali in so poklicani pomagati pri delu za treznost, nič ne pomagajo in delajo še ovire (cfr. Zanimivo pismo na str. 27.)!

To nesrečno zmoto je treba enkrat za vselej odpraviti in odgnati. **Abstinenca in abstinentje ne zahtevajo od vsakega, da mora biti abstinent ter mu ne očitajo in ne oponašajo njegovega kozarca vina. Zato naj pa tudi oni abstinenti ne nasprotujejo!** Seveda želimo mnogo abstinentov, prvobojevnikov proti alkoholu. A nikomur ne očitamo njegovega kozarca, dokler se drži v dostojnih mejah. In veselimo vsakega res zmernega pivca, ki pozdravlja naše stremljenje in je pospešuje. Da bi bilo že le takih mnogo!

»Sveta vojska« je torej bojna organizacija, kajti opraviiti ima s silnim sovražnikom. Zato so nje pravi udje popolni abstinentje, tisti, ki se alkoholu po robu postavljajo na celi črti. — Prijatelji in podporni udje so pa vsi tisti, ki

a) protialkoholno gibanje pozdravljajo; b) abstinenco kot sredstvo v tem boju odobravajo; c) se alkohola sami vzdržujejo v obliki žganja, sicer ga pa res zmerno uživajo. — In taki so lahko vsi duhovniki.

11. Živeti, a ne životariti

mora »Sveta vojska«! Kar velja o vseh družtvih, velja tudi o »Sveti vojski«: Vpeljati je ni težko, a ohraniti jo trajno pri pravem življenju, to je umetnost. »Sveta vojska« mora

torej res živeti, vojskovati se! Udje se morajo večkrat utrjevati v storjenem sklepu, da mu bodo ostali zvesti. Zato se morajo poučevati v tem, zakaj se alkohola vzdržujejo in zakaj se zoper njega vojskujejo; poučevati o moči, o učinkih in o posledicah alkohola in alkoholizma.

Kako se to zgodi?

S pisano in govorjeno besedo, z branjem in govori ali shodi. Člani morajo o alkoholu večkrat kaj slišati in brati. Če celo leto nič ne sliši in nič ne bere o tem, prilik k pitju pa je med letom toliko, kako se more držati?

1. Predvsem naj vsi člani berejo protialkolno glasilo, »**Zlato dobo**«. Če udje ne bodo brali svojega glasila, ne bo nikoli pravega življenja v »Sveti vojski«. Ta reč se mora urediti. In stvar odbora je, da pri shodih to res priporoči, zahteva in uredi, kako bodo udje prišli do »Zlate dobe«: ali da jo sami naroče, ali da jo berejo v društvenem lokalju, ali da gre iz rok v roke. Najmanj na vsakih deset udov mora priti ena »Zlata doba«; še bolje, ako na manj. Bolj goreči in zavedni naj si jo naroče sami. Vsak pa tega ne bo storil. Če se jim priporoča, da naj jo berejo v društvu, tudi najbrž ne bodo vsi ubogali. Med takimi, ki je sami nimajo, naj kroži od člana do člana! Zato imajo skrbeti zaupniki. Ta »Zlata doba«, ki gre iz rok v roke, je kri, ki se pretaka po žilah organizacije in ji daje življenje.

2. **Shodi in govori.** Ti so dvojne vrste: cerkveni in izvencerkveni, kakor je organizacija sama cerkvena in svetna.

Cerkvena govora o treznosti naj bi bila na leto vsaj dva: na kresno nedeljo, ki je družbeni praznik, in še enkrat. Ravno z mesecem julijem se prične za društveno življenje mrtva sezona. Zato je potrebno na zimo, ko se društveno življenje oživi, to reč še enkrat poudariti.

Zato je pripravna 1. adventna nedelja. To nedeljo nas sv. Pavel drami, da iz spanja vstanimo in da kakor po dnevu pošteno hodimo, ne v požrešnosti in pijanosti... Zato naj bi bili kresna nedelja in 1. adventna za to odmerjeni. Ako je pa 1. nedeljo adventa kak zadržek, je pa pripravna tudi katerakoli adventna, saj je ves advent spokornega značaja in se 2., 3. in 4. bere evangelij o sv. Janezu Krstniku.

Kaj pa iz v encerkveni shodi? Pri nemškem Kreuzbündnissu imajo določbo, da naj bodo vsaj vsak mesec, ako ni mogoče vsak teden (!). Tako pogosto je pač mogoče le tam, kjer imajo le bolj s tem opraviti. Pri nas imamo pa polno organizacij in shodov, zato ne moremo le eni ideji in organizaciji posvečevati toliko pozornosti in toliko časa. A vsaj štirikrat na leto naj bi se sestali!

Kaj naj se dela pri shodih?

1. Zapoje se kaka pesem. 2. Nagovor. 3. Razgovor o vsem potrebnem: ali udje izpolnjujejo prevzeto dolžnost? Kako še novih pridobiti? Posebno takih, ki so res potrebni. Kako torej pijance reševati? Katerega? Kdo ga bo skušal pridobiti? Kako pijančevanje na vseh koncih omejiti? Kako se drži policijska ura? Ali se kaj pleše in celo brez licence? Kako to preprečiti? — Tudi kaka deklamacija, abstinenčne vsebine ali kakršnakoli, je prav na mestu. Na koncu naj zopet zapojejo, če znajo kako protialkoholno; če ne, so tudi druge pesmi dobre.

Govor ima lahko tudi kdo iz ljudstva, mladenič, dekle, mož, kdorkoli; in prav je, če se ljudje vadijo in poskušajo v govorjenju. Večinoma pa bo moral govor imeti kak inteligent. Da mu tvarine ne zmanjka, mora imeti pripomočke. Vsak duhovnik naj bi imel malo **proti-alkoholne literature**. Seveda bo morala biti večinoma nemška. Priporočila vredne so posebno knjige:

1. Brošure škofa Eggerja: Alkohol, Alkoholismus und Abstinenz, das Wirtshaus und seine Reform,

2. Wetzel: Das letzte Glas,

3. Haw: König Alkohol,

4. Koch: Die Alkoholfrage,

5. Orel: Alkoholismus und die sociale Frage,

6. Meunier: Der Alkoholismus auf der Kanzel.

Te so katoliške, pisane večinoma od duhovnikov.

Silno veliko materijala nudi debela znanstvena knjiga:

Hoppe »Thatsachen über den Alkohol«.

Sicer pa je protialkoholna literatura ogromna. Naše knjigarne, posebno Katoliška v Ljubljani, bi morale imeti neko zalogo te literature. In kdor želi kako knjigo imeti, naj se obrne kar do bukvarne, ki mu more postreči z vsem, kar želi.

12. S čim še pospešujemo treznost?

1. S tem, da se pridno goji **versko življenje**, obisk božje službe, molitev, zlasti prejemanje sv. zakramentov. To poslednje je zlasti v direktnem nasprotju z alkoholizmom. Telesno in dušno uživanje sta si nasprotna, drug drugega izključujeta ali vsaj omejujeta. Alkoholik nima smisla in nima okusa za dušno hrano. Čim manj se pije, bolj se bodo zakramenti prejeli; in čim bolj se bodo zakramenti prejeli, manj se bo pilo. Pospeševanje prejetanja sv. zakramentov in delo za treznost naj hodita vstric. Posebno pri fantih naj se pazi na oboje! Tistih, ki radi po gostilnah hodijo, ne boste videli mnogokrat pri obhajilni mizi. Zato naj se fantje z mladega vadijo, da bodo abstinentje in da bodo vsak mesec pri spovedi, potem bo naše moštvo sčasom drugačno kakor je zdaj.

2. S tem, da se širi **izobrazba**. Krščansko društveno življenje in branje dobrih knjig in

časnikov tudi odvaja ljudi od pijančevanja. — Vendar sama izobrazba in samo društveno življenje še ne vodita k treznosti. Tudi izobraženci so pogostokrat alkoholiki. Društveno življenje pa, če se prav ne vodi, še pospešuje pijančevanje. Mnoga društva so v tem grešila in nekatera še greše. Temu mora biti konec! Najprej naj nikdo s pijačo ljudi za dobro stvar ne pridobiva! Kajti ne ve se, če ni v takem slučaju zguba večja kakor dobiček. Taka pridobitev tudi ni zanesljiva in bo držala morda samo tako dolgo, dokler bo kaj pijače. — Dalje ne smejo društva alkoholizma na noben način kaj gojiti. Društva ne smejo imeti svojih prostorov v gostilni. Sicer je bolje, če društva ni. Društvene prireditve naj se vrše kolikor mogoče brez alkohola. Pesmi, ki pijačo proslavljajo, naj se nika ne pojejo. Pač pa je lepo petje samo nadomestek za alkohol. Dobički pri kakem srečanju naj ne obstoje v butilkah in drugih alkoholnih sladkostih, morda celo v žganju. Igre, v katerih se proizvaja umetnost pijanske surovosti, naj zginejo enkrat za vselej z naših odrov! Igre ne smejo biti same sebi namen. Še manj smejo ljudstvo posurovljati, marveč je morajo le blažiti. Pijanost bi se smela predstavljati le tako, da se pristudi. Tega pa naši »dramatiki« većinoma ne nameravajo, ampak hočejo le smeh vzbujati. A taka dovtipnost je silno poceni. Kdor ne zna svoje duhovitosti drugače pokazati, naj še s tem ne razodeva svoje duševne revščine. — Pač pa naj se igrajo večkrat protialkoholne igre. — Pa tudi direktno naj delajo društva proti alkoholizmu. V svoji knjižnici naj imajo vso slovensko in hrvatsko protialkoholno literaturo. V društvenih prostorih naj visi kaka protialkoholna slika, tabele, statistika. Razpečavajo naj se protialkoholne tiskovine: razglednice, letaki in lepaki. Vsako katoliško izobraževalno

društvo naj bo v najožjem stiku z lokalno »Sveto vojsko«.

3. Brezalkoholne jedi in pijače. To je za naše gibanje velevažna zadeva. Ljudje morajo imeti kak nadomestek za alkohol. Ni treba, da je vedno pijača; večkrat lahko jed nadomesti pijačo. A nekaj mora biti.

Ni bilo vedno tako, kakor je sedaj. Ljudje hočejo vedno več uživati, vedno bolj postreženi biti; zato se je alkoholizem tako razpasel. S to uživanjaželjnostjo moramo računati, in zato, če hočemo alkohol omejiti, moramo ljudem kaj drugega poskrbeti.

Sicer nam pri tem narava takorekoč nagaja, alkoholizmu pa služi. Alkoholne pijače se silno lahko producirajo in lahko konservirajo. Alkohol jih ravno ohranja, da se ne pokvarijo. Nasprotno pa je pijače brez alkohola težko narediti in še težje ohraniti.

Najprej učimo ljudi, da se zopet povrnejo k domačim hranivom, ki so jih časih uživali, a jih opustili. Kakor v obleki — platno! — tako naj bi se ljudje tudi v jedi in pijači zopet bolj oprijeli starih navad. Glavni nadomestek za alkohol sta mleko in sadje v raznih oblikah. Kislo mleko — kako izvrstno hladilo in krepčilo, cesarski mizi bi delalo čast! — pri nas je zgubilo veljavo. Še ženske ga več ne marajo. Mesto tega žganje! Kaka razvada! Posušeno in kuhano sadje in voda — kako zdravilno in krepčilno! Ne velja več — mesto njeга čaj z rumom, drago plačan v prodajalni. Kak narobe-svet! Kupljeno mora biti v štacuni, samo ne domače, pa je dobro, če je še tako za nič! Ali ni krvavo potrebno, ljudem oči odpreti, jim to slepoto pregnati in jim vrtočlave glave zopet na prav naravnati? — Mlekarne ne smejo ljudem preveč mleka pobrati — na to naj pazijo voditelji mlekarn! — sicer je škoda večja kakor dobiček. Kak profit je to, če se

ljudem odtegne najcenejša, najnaravnejša in najzdravejša hrana, da potem za tisti denar kupujejo čaj in žganje in drugi luksusi! Tako večkrat to, kar je na videz bliščeče in zahteva veliko truda duhovnikovega, ni vselej resničen napredek, marveč je časih še v škodo. Delo za treznost ljudstva se pa nikdar ne more obrniti v slabo. Kako potrebni so ljudje takega pouka! Dajajmo ga jim!

Pa tudi nove umetno narejene pijače in jedi se bo treba naučiti delati. Težave, ki jih dela narava pri napravljanju brezalkoholnih pijač, mora moderna tehnika premagati. Povsod v kulturnem svetu se novejši čas producira veliko takih pijač. Nova podjetja v ta namen nastajajo. Cele knjige o tem pišejo. Tudi mi moramo naše ljudi s tem seznaniti. Izdelovanje brezalkoholnih jedi in pijač iz sadja mora postati tako domača obrt, kakor je zdaj kuhanje žganja in napravljanje mošta.

13. Zakaj ne otvarjate brezalkoholnih gostiln?

Hujše zlo kakor alkohol sam oziroma njega zloraba, je kraj, kjer se toči, to je gostilna. Vse ozračje gostilne je napolnjeno z nekim duhom, ki je vse prej kakor duh pobožnosti, duh strahu božjega, duh lepih čednosti. V gostilni se zbira vsa plaža, ondi je kotišče vseh cerkvi sovražnih elementov, od tam izhaja glavni del korupcije med ljudstvom. Seveda niso vse gostilne enake; so boljše in so slabše; so potrebne in nepotrebne. V versko-moralnem oziru pa vsaka več škodi kakor koristi. Saj so tovarne in železnice tudi potrebne; a koliko škodujejo v verskem oziru! Pa železnic in tovarn ne moremo ne pre narediti, ne odpraviti; pri gostilnah bi se pa morda vendar dalo kaj pomagati.

Ljudje ne hodijo v gostilne samo zaradi pijače, ampak tudi zaradi jedi in zaradi družbe. Zato modri možje pre-mišljujejo in pišejo, kako bi se dale gostilne reformirati. Tudi škof Egger je napisal knjižico »Das Wirtshaus und seine Reform«. Pa ta reforma noče nič prav uspevati. Najbolje je še otvarjati brezalkoholne gostilne.

Pri nas smo že mnogokrat prigovarjali in vzpodbujali, naj se napravljajo brezalkoholne gostilne. A stvar napreduje le počasi. Dozdaj so brezalkoholne gostilne: v Ljubljani, v Žireh, v Škofji Loki, v Novem mestu, na Trebelnem in v Šmarjeti.

Ena brezalkoholna gostilna je potrebna v vsaki župniji blizu cerkve; vsaj v vsaki večji župniji. Brezalkoholna gostilna je **pastoralno sredstvo za ložje in boljše obiskovanje božje službe, ložje in pogostejše prejemanje sv. zakramentov**. Kakor navadne gostilne ljudi od cerkve odtegujejo, tako je brezalkoholna opirališče, odkoder se božja služba ložje obiskuje, ložje počaka in pogostno sv. obhajilo ložje goji. Posebno po velikih župnijah, koder imajo ljudje do cerkve nad pol ure ali vsaj nad eno uro daleč, je to zelo potrebno. In takih župnij, koliko jih je na Slovenskem, kjer imajo eno do dve uri in še dalj do cerkve! Ali moremo zameriti možu, ki pride zjutraj na vse zgodaj tešč poldruugo uro daleč, da si želi kaj malega užiti, preden gre v cerkev? Če pa gre v navadno gostilno, kako rad se pri alkoholu zasedi, kako rad božjo službo zamudi! Saj vemo, kako je! — Odkoder imajo nad pol ure ali vsaj nad tri četrt ure daleč do cerkve, ne hodijo radi popoldne še enkrat nazaj v cerkev. Je res malo težavno štirikrat na dan tako pot pretolči. Iz takih vasi torej niso nikoli pri krščanskem nauku. Vsaj tisti, ki so pri drugi maši, ki je navadno šele ob desetih, ne morejo, komaj ko domu pridejo, zopet nazaj hoditi. Le potem jim je mogoče biti pri nauku, če ga — počakajo. In res dobri

ljudje radi čakajo čez poldne pri cerkvi. Pa kje naj čakajo? V cerkvi se končno naveličajo, sorodnikov nima vsak blizu cerkve, v gostilni je predrago, če mora za četrto vina plačati 2 K. Poleti in v lepem vremenu se že še počaka kjerkoli, tam zunaj na travi ali na cerkvenem zidu. A pozimi in v dežju? Kako potreben je pri cerkvi neki lokal, kjer se človek lahko usede, pogreje in dobi poceni kaj malega za v usta!

In sv. obhajilo? Po sv. obhajilu hoditi tešč dve uri daleč v hrib — kdo bi imel veselje? V gostilno iti? Je prebito nevarno za marsikakega možaka; morda se ga bo takoj po sv. obhajilu tako nabral, da ne bo znal več domov ali vsaj pozabil, kdaj ima iti. — Kako naj taki ljudje, ki imajo malo dalj do cerkve, hodijo k sv. obhajilu pogostokrat, v delavnik? In kako lepo bi bilo, ko bi se otroci privadili na pogostejše sv. obhajilo, ko bi tudi v delavnik, ko že gredo v šolo, z istim potom šli tudi k sveti maši in sv. obhajilu! Kako, če pa morajo biti potem celo dopoldne tešč ali kvečjemu le malo suhega kruha užiti? Ali naj otrok gre v gostilno? Kako naj se goji po želji sv. Cerkve pogostno sv. obhajilo, če se ljudem obenem tudi težave ne odstranijo in jim nekako pot ne pogladi do obhajilne mize?

Brezalkoholna gostilna ali obednica je za take okoliščine izvrstno pomagalo, da se to lažje vrši. V taki nedolžni gostilni ni tistega posvetnega ozračja, ki človeka takoj malo okuži, če se iz cerkve vanj poda. V taki gostilni se ne gleda toliko na dobiček; ne gledajo človeka grdo, ako malo dalj posedí, ne da bi naročal vedno nove mere pijače. Vse je bolj nedolžno in podomače. — Ko je bila brezalkoholna gostilna v Žireh nekaj v nevarnosti, da bi jo oblast ukinila, je pisal gospod župnik »Sveti vojski«, naj vse stori, kar more, da se to ne zgodi, kajti gostilna da je velikega pomena v socialnem in verskem oziru. Ka-

kor se zbirajo v navadni gostilni najrajši slabi elementi, tako se zbirajo v taki ravno dobri in za dobro vneti elementi, ki morajo tudi nekje skupaj priti, pa nekaj jesti in piti. — Zakaj se torej tudi po drugih župnijah, ki bi take naprave ravno tako potrebovale, to ne pokliče v življenje, kar je s tako malo težavami združeno?

Dobi naj se torej blizu cerkve tak lokal, če mogoče čeden in dovolj prostoren lokal. Dobi naj se dalje dobra in zanesljiva oseba. Bolje je, če je gostilna v privatnih rokah; kajti če je upravitelj osebno angažiran, bo vse drugače skrbel za red in dobro postrežbo, kakor če je samo najemnik. Bo pa naj to oseba, ki je verna, cerkvi vdana, ki bo delala vse po željah in navodilih duhovnika. Potem naj se napravi prošnja na okrajno glavarstvo, kolekovana s 6 kronami, kakor je tiskana tukaj, a se lahko primerno spremeni:

C. kr. okrajno glavarstvo!

Spoštljivo podpisani(a) . . . . . v . . . . . št. . .
 prosim, da se mi dovoli v moji hiši (ali v hiši . . . . .)
 odpreti brezalkoholno gostilno.

Vzroki za to prošnjo so sledeči:

V . . . . . so sicer (tri?) gostilniške koncesije. Vendar te ne služijo, ampak le nasprotujejo namenu, iz katerega se prosi za novo, brezalkoholno gostilno.

Župnija . . . . . je jako razsežna; ljudje imajo do . . . . . daleč v župno cerkev. Mnogi od teh pridejo do cerkve tešče, čakajo od ene službe božje do druge, mnogokrat v dežju, pozimi v velikem mrazu, se nimajo nikjer pogreti in ne kaj užiti. Navadne gostilne, kjer se zbirajo pivci in pijanci, in kjer je človek prisiljen piti, nikakor niso primeren kraj, kamor naj bi zahajali taki ljudje, ki jim ni za pijačo, marveč potrebujejo samo

malo gorkega okrepčila. Potreba take gostilne v . . . . je torej resnična in očitna.

C. kr. deželna vlada v Ljubljani je na neko tozadevno vlogo protialkoholnega društva »Sveta vojska« odgovorila, da je pripravljena podpirati otvarjanje takih gostiln, ker jih smatra za izdatno sredstvo pri omejevanju pijančevanja.

Obljubljam, da ne bom nikoli točil(a) alkoholnih pijač in me sme v tem oziru slavno glavarstvo po svojih organih vsak čas nadzorovati. Točil(a) bom le brezalkoholne pijače (malinovec in podobno), kavo in čaj, ter imel(a) na razpolago goroka in mrzla jedila.

Lokal imam primeren. Imam tudi potrebne sposobnosti za vodstvo take gostilne, uživam potreben ugled in zaupanje ljudi ter zagotavljam, da bom skrbel(a) za natančen red in izpolnjevanje vseh postavnih zahtev in predpisov.

Zato se nadejam, da mi slavno c. kr. okrajno glavarstvo nikakor ne bo odklonilo moje opravičene prošnje, marveč mi jo kmalu dovolilo.

Datum.

Podpis.

Roma locuta.

Leon XIII.

škofu v št. Pavlu v Ameriki.

»Plemeniti sklep onih pobožnih družb, ki so se zavezale zdržati se vseh opojnih pijač, smatramo za posebno priporočila vredne. O tem ni mogoče dvomiti, da je ta trdna volja primerno, dà, najizdatnejše sredstvo zoper pogubno strast pijančevanja. **Največjo ceno pa mora v tej reči imeti zgled duhovnikov**, ki imajo nalogo, ljudstvo z besedo zveličanja učiti in v krščanskem življenju vzgajati. Zato je potrebno, da hodijo pred njim z dobrim zgledom. **Dušni pastirji naj torej goreče in z neprestanim opominjanjem odvrtaajo od čede Kristusove kugo pijančevanja**, naj vsem svetijo z zgledom zdržnosti in si tako vse prizadenejo, dà mnoge iz te strasti izvirajoče, Cerkvi in državi preteče nevarnosti odvrnejo.«

Pij X.

predsedniku in članom odbora mednarodne katoliške protialkoholne zveze.

V a t i k a n , 23. aprila 1914.

Naš sveti oče papež Pij X., ki je s srčnim veseljem blagoslovil 200 romarjev mednarodne katoliške protialkoholne zveze, mi naroča, naj izrazim vam, kakor tudi celi vaši zvezi čuvstva zadoščenja in hvaležnosti, ki jih je

okusil, ko je sprejel vašo poklonitev z zagotovilom vaše sinovske vdanosti.

Sveti oče vam čestita na uspehu vaše hrabre križarske vojske, ki ste jo započeli križem sveta, oprti na načela sv. evangelija in pod varstvom avtoritete hierarhije. On prosi Boga, naj blagoslovi vašo gorečnost, ki jo razvijate proti groznemu biču, sovražniku duš in teles, čigar posledica je toliko fizičnega in moralnega zla.

Blagoslavlja napore vseh katoliških društev, zvezanih v vašo ligo, blagoslavlja sv. oče dobro voljo vseh njihovih članov in jih osrčuje, da naj vztrajajo v svojem velikodušnem apostolatu.

Papeži v teh zadnjih časih niso nehali opozarjati na hudo zlo, zoper katero se vi borite, in so poudarjali potrebo hitrih in uspešnih pripomočkov. Provincijalni koncili in škofje v vseh delih sveta so povzdignili bojni klic in razsvetili vesti. Za njimi so pobožni, učeni in delavni ljudje z besedo in zgledom vzbudili zelo blagodejno gibanje v katoliških društvih za treznost. Kako koristno je pokazati šibo alkoholizma v gospodarskih, moralnih in fizioloških učinkih, s tem, da jo kažete v zvezi s propadom posameznikov, ki jim izpodkopuje in uničuje zdravje, razumnost, vest, svobodo; s propadom družin, v katere zanaša zmešnjavo in nered; s propadom družbe, ki ji grozi v najvažnejših interesih. **Med socijalnimi deli gotovo ni bolj nujnega nego je to.**

Zato bo sv. očetu zelo všeč, če bo videl, da se bo vaša zveza krepila s pristopom novih katoliških društev. Vsled tega s poudarkom izraža sv. oče željo, **da naj duhovščina povsod vzpodbuja k temu delu** za socijalno prenovitev in obrambo in da se **postavi s poučevanjem in zgledom v središče boja** proti zlu, ki seje, posebno v nekaterih deželah, toliko sramote med verniki.

Ta boj pa ne bo privedel z gotovostjo do zmage drugače, kakor s podporo milosti božje, črpane v molitvi, pogostem prejemanju sv. zakramentov in v splošnem izvrševanju krščanskega zatajevanja: »Če Gospod ne zida hiše, se zastonj trudijo, ki jo zidajo.« (Ps. 126, 1.) Naj luč evangelija Jezusa Kristusa pošlje svoje žarke v duhove in srca, in ustavila se bo šiba s spremstvom nesreč, ki so njena posledica.

Sv. oče je srečen, da more blagosloviti vašo zvezo z vsemi družbami, iz katerih sestoji; blagoslavlja vašega spoštovanega pokrovitelja, njegovo eminenco kardinala Mercier-a, ki razvija hvalevredno gorečnost, da bi ustavil napredovanje alkoholizma in zatrl njegove vzroke.

Z mojimi osebnimi željami in vsemi mojimi voščili k vašemu velikemu in svetemu podjetju blagovolite gospodje sprejeti zagotovilo moje polne vdanosti v našem Gospodu.

R. Card. Merry del Val.

Causa finita.

Slovenska protialkoholna literatura.

- * 1. **Početek protialkoholnega gibanja na Slovenskem.** Ljubljana, 1902.
- * 2. **Kaj je torej z alkoholom?** Ljubljana, 1905.
- * 3. **Protí alkoholu brez dvoma!** Spisal Fr. Avsec. Ljubljana, 1906.
- * 4. **Sveta vojska.** 2 izdaji. Ljubljana, 1906 in 1907 (15.000 izvodov).
- * 5. **Gori! Pomagajte! ali alkohol in nikoín.** Spisal Fr. Švara. Gorica.
6. **Mali protialkoholni katekizem.** 4 izdaje. Ljubljana (25.000 izvodov).
7. **Protialkoholni katekizem.** Izdala Sveta vojska na Homcu, 1914.
- * 8. **Poročilo o II. protialkoholnem kongresu v Ljubljani 4. julija 1909.**
- * 9. **Poročilo o III. protialkoholnem kongresu v Ljubljani 1912.**
- * 10. **Učitelj v boju proti alkoholu.** Sestavila nadučiteljja Ivan Štrukelj in Rudolf Horvat. 2 zvezka. Ljubljana, 1911.
- * 11. **Sadje v gospodinjstvu.** Spisal M. Humek. Ljubljana, 1912.
- * 12. **Alkohol in mladina.** 2 izdaji. Maribor, 1913, 1914.
13. **Žganje.** 2 izdaji. Maribor, 1914 (10.000 izvodov).
14. **Alkoholizem.** Spisal prof Fr. Kovačič. Maribor, 1915.
- * 15. **Protialkoholne kateheze.** Maribor, 1916.
- * 16. **Cesar kliče v boj proti domačim sovražnikom.** Maribor, 1917.
17. **Učna snov za pouk o alkoholu v ljudski šoli.** Spisala A. Štupca. Maribor, 1918.
18. **Konec pravdi o alkoholu.** Ljubljana, 1918.

Z zvezdico zaznamovane knjige so razprodane.

Nerazprodane knjige, izišle v Ljubljani, se dobe pri »Sveti vojski« v Ljubljani (Alojzišče), izišle v Mariboru, pri »Sveti vojski« v Mariboru in v Ljubljani.

Istotam se dobé vse druge protialkoholne tiskovine, vkolikor niso razprodane: »obveznice«, razglednice, letaki in lepaki.

Sprejemnice »Družbe treznosti« in vpisovalne pole se dobé tudi pri Ničmanu v Ljubljani.

AZALO.

Zakaj ta knjižica?	3
------------------------------	---

A. Pravda.

1. Ne cepimo dlake!	5
2. Gre se za velike reči	6
3. Nostra res agitur	7
4. Kamen spotike	11
5. Zakaj ga je pa Bog ustvaril?	12
6. Kaj hočemo doseči?	15
7. Kaj pa sveto pismo?	17
8. Pa zdravje?	18
9. Zakaj se je pravda unela?	20
10. »Dolžnost« abstinence	22
11. Naša načela	25
12. Pa zakaj torej ravno abstinence?!	25
13. Zanimivo pismo	27
14. Ex ore infantium	27
15. Zakaj abinentov ne maramo?	29
16. Svoboda!	31
17. Zgodba o usmiljenem Samarijanu	34

B. Praktično delo.

1. Ali se izplača?	36
2. Ali smo degenerirani ali ne?	37
3. Ali pa je kaj uspeha?	38
4. Zdaj je čas	41
5. Povsod?	42
6. Žganju slovo — pa zares!	43
7. Brez organizacije ne gre	45
8. Zakaj »Sveta vojska«?	46
9. Kako se vpelje?	49
10. Kako je urejena?	53
11. Živeti, a ne životariti	56
12. S čim še pospešujemo treznost?	59
13. Zakaj ne otvarjate brezalkoholnih gostiln?	62

Roma locuta	67
-----------------------	----

